

ÕPITREPP

AJAKIRI TÄISKASVANUTE ÕPPIMISEST JA ÕPETAMISEST

Kevad 2010

•• INTERVJU

Signe Kivi: „Mul on tuhat nõrkust ja viga, aga loodetavasti ka kümneid plusse“

•• KEELED SELGEKS

Eestis saab teha pea kõiki piiri taga nõutavaid keeleeksameid

•• KAS OSKAME LUGEDA JA ARVUTADA?

Rahvusvaheline täiskasvanute oskuste uuring võtab luubi alla ka eestlased

•• LÄHME ÕPPIMA!

Kevad toob kaasa hulga tasuta kursusi, ole vaid ise hakkaja

„Elage! Tehke seda, mis teile meeldib, mis on teile südamelähedane. Ärge kunagi häbenege alustada. Vanus ei ole takistuseks!“

Mati Erik, teleoperaator, kes läks 50. sünnipäeva lähenedes muusikakooli saksofoni õppima

„Mida rohkem ma tean, seda rohkem ma tahan veel teada.“

Aina Rüütel, suvekooli kursuslane

<http://etv.err.ee/>

Õppimine seob põlvkondi

XIII täiskasvanud õppija nädal (TÕN)
toimub tänavu 8.-15. oktoobrini.

Avaüritus leiab aset 8. oktoobril Põlvamaal,
XIV täiskasvanuhariduse foorum 15. oktoobril Tallinnas.

TÕN-i raames tunnustatakse:

- aasta õppijat
- aasta koolitajat
- aasta koolitussõbralikumat organisatsiooni
- aasta koolitussõbralikumat omavalitsust

Tunnusta Sinagi tublisid inimesi enda ümber ning
esita kandidaat hiljemalt **15. juuniks 2010.**
Loe lähemalt: www.andras.ee/tunnustamine

Eesti Täiskasvanute Koolitajate Assotsiatsioon Andras (ETKA Andras)

Sisukord

Päevakorras

- Kutsekoolid pakuvad taas tasuta tööalaseid kursusi
- Eesti tudeng kulutab õppetööle 25 tundi nädalas
- Eestimaalased õpivad üha enam ja kauem
- Eesti esindaja osales tähtsal maailmakonverentsil

lk 4–5

Intervjuu

- Signe Kivi: siin räägib täiesti tavaline eesti naine

lk 6–8

Töökoolitus

- Töölt õppepuhkusele – kes ja kuidas?

lk 9

Tagasi kooli

- Kutse- ja ülikoolid kutsuvad jätkama pooleli jäänud kooliteed

lk 10

Raamat

- 5 Küsimust. Vastab lastekirjanduse keskuse direktor Anne Rande

lk 11

Keeleõpe

- Eestis saab rahvusvahelistest keeleeksamitest teha enamikku

lk 12–13

Inimesed

- Peakokk teab, kuidas Eestis edukalt elada
- Välispraktika viis noore metsamehe mägedesse müttama

lk 14–15

Uuring

- Kas eestlased ikka oskavad lugeda ja arvutada?

lk 16–17

Elukutse

- Õpetajatöö valinu võib arvestada nii mitme abistava toetusega

lk 18–20

Üliõpilased

- Kolmandik Eesti tudengitest on tähistanud oma veerandsajandat sünnipäeva

lk 21

Elukestev õpe

- Arvutipisik hakkas 80-aastastele naksti külge

lk 22–23

REPORTAAŽ

- Hiina keeles kirjutamise võlu ja valu ehk kuidas ma rahvaülikoolis hiina kalligraafia kursusel käisin

lk 24

Vahva mõte

- Prahist valmivad tarvilikud esemed

lk 25

Seda ja teist

lk 26

Toimetaja: Agne Narusk, tel 680 4511, e-post: agne.narusk@epl.ee

Ajakirja koostas: Eesti Päevalehe teema- ja erilehtede osakond,

Narva mnt 13, 10151 Tallinn

Esikaane foto: Priit Simson (EPL-i arhiiv)

Väljaandja: ETKA Andras koostöös haridus- ja teadusministeeriumiga

EL struktuurifondi Euroopa Sotsiaalfondi programmi

„Täiskasvanuhariduse populariseerimine” raames

Ajakirja saamiseks palume pöörduda:

tel 621 1671, e-post: andras@andras.ee

Veebiversiooni loe ja kommenteeri: www.andras.ee/opitrepp

Õpitrepi järgmine number ilmub 15. september 2010

Toimetajalt

Noored kooli, vanad kooli

Järgmise täiskasvanud õppija nädala moto on ilus: õppimine seob põlvkondi. Seda, mida me tegelikult niikuinii iga päev teame, aga kipume suure kiiruga ära unustama, tuletatakse meile oktoobri alguses iga päev meelde. Siis see õppija nädal traditsiooniliselt toimubki.

Aga me ei pea ootama nii kaua. Lähme veel täna vanaema juurde ja palume tal näidata, kuidas enne vaibakudumist sidust teha. Teadsite, mis see on? Mina ei teadnud enne, kui ämma kangastelje ja kaltsuvaiba hingeellu süvenesin, ja hea on, et süvenesin, sest minuga koos uuris lõime käärimist ka peagi neljaseks saav tütre-tirts. Meil oli koos hea olla, ja kui te arvate, et rääkisime vaid kangakudumisest, siis eksite.

Õppima peab. Ka koolipingis või auditooriumis. Tööpuudus meie väikses riigis on üüratu, nii panen noortele südamele – minge edasi (või tagasi) õppima. Sest siis, kui tulevad paremad ajad, on vaja taas ka teadmisi ja oskusi. Küll need tulevad. Mitte enam gümnaasiumi lõpetaja nooruses on õppimine lausa päästerõngaks. Kallis? Kuulge, naabrinaise poole koguneda, head raamatut lugeda, portselani maalida või kindakudumist õppida ei maksa midagi. Hea uudis on see, et kutse- ja huvialakoolid pakuvad sel kevadel taas põnevaid ja vajalikke kursusi.

Agne Narusk

Kutsekoolid pakuvad taas tasuta tööalaseid kursusi

Kevadsemestril on plaanis pakkuda tasuta kursusi 5899 inimesele 38 kutseõppeasutuses ja kutseõpet pakkuvas rakenduskõrgkoolis kõikides maakondades. Kursused on mõeldud eelkõige töötavatele inimestele, aga osaleda saavad ka lapsepuhkusel emad, erivajadustega inimesed või parajasti mittetöötavad täiskasvanud, kes soovivad naasta tööturule. Kursustele ei võeta vastu inimesi, kes on töötuna arvel – neile pakub vajadusel koolitust töötukassa.

Kevadiste kursuste nimekirjast võib üht-teist põnevat leida igaüks. Neid on kokkadele, väikeettevõtjatele, elektrikutele jne. Õppida saab näiteks raamatupidamist, pottsepatööd, puhastusteenindust, sekretäritööd jpm. Palju on üldoskuste kursusi, nagu erialane keeleõpe ning teenindustöötajate suhtlemiskursused. Kõige rohkem inimesi koolitatakse majutamise ja toitlustamise kursustel, arvukalt on arvutikasutamise algtaseme kursusi, aga ka edasijõudnutele. Huvilisi on alati olnud palju, nii ei pruugi kõikjale enam

Foto: Rene Suurkaev

Kopli ametikool

vabu kohti olla. Kursuste sisu, toimimisa ja tingimuste kohta saab teavet koolide kodulehekülgedelt, kontaktid ja üldinfo on kirjas haridus- ja teadusministeeriumi kodulehelt www.hm.ee/tasutakursused. (Vt. ka lk 26)

Eestimaalased õpivad üha enam ja kauem

Statistikaameti värske andmete järgi osales 2009. aastal elukestvas õppes 10,6 protsenti täiskasvanud elanikest. See on peaaegu protsendi jagu kõrgem tulemus kui aasta varem, mil osalus kerkis kümne protsendi piirimaile. Varasematel aastatel oli Eesti näitaja kuuesitsme protsendi ringis, nelja aasta tagusest näitajast on värske tulemus ligi poole kõrgem.

„See on täiesti uus tase,“ rõhutas haridus- ja teadusminister Tõnis Lukas ja lisas, et ka 2008. aastal ulatus mõne kvartali tulemus üle kümne protsendi, kuid nüüd on see reegel, mitte enam erand.

Eestis on naised aktiivsemad õppijad kui mehed, näitas varasemate aastate statistika. Sama trendi näitavad ka värsked andmed, kuid mehi osales elukestvas õppes pea protsendi võrra rohkem kui aasta tagasi – 7,6 protsenti. Naiste osalusprotsent oli 13,3. Juurde on tulnud õppijaid ka mitte-eestlaste hulgas. Kõige tublimad elukestvas õppes osalejad on inimesed vanuses 25-34, jätkuvalt on kõige vähem õppijaid vanimas vanusegrupis. Ka madalama haridustasemega inimeste osalemine koolitöös ja koolitustel on tasapisi kasvamas. Jõudsalt on kasvanud kõrgharidusega inimeste elukestvas õppes osalemine, kes ongi üks aktiivseim grupp, 2009. aastal õppis neist 18,2 protsenti.

Joonistus: Hillar Mets

Eesti tudeng kulutab õppetööle 25 tundi nädalas

Kõrgkooli õppima pääsemine sõltub Eestis õppuri vanemate sissetulekust ning elukohast, näitas Praxise poolt läbiviidud kõrghariduse ligipääsu uuring.

„Tulemused näitavad, et ainult viis protsenti üliõpilastest pärineb madala sotsiaalmajandusliku staatusega peredest. Suhtelises vaesuses elab samal ajal 19,5 protsenti Eesti elanikkonnast,“ ütles üliõpilaste liidu juhatuse esimees Maris

Mälzer. Uuringust selgus ka, et Eesti tudengitest töötab 66 protsenti, mis on Euroopa kõrgeim näitaja. 51 protsenti täisajaga õppivatest tudengitest ka töötab täisajaga.

„Iga teine üliõpilane on formaalselt täiskohaga, kuid *de facto* osakoormusega tudeng. Eesti tudeng kulutab Euroopas kõige vähem aega õppetööle – 25 tundi nädalas,“ kommenteeris Mälzer.

Mõne lausega:

•• Kitarrikool.ee üllatas pillimänguhuvilisi kiirkursusega

Kiirkursus koosneb DVD-st, raamatust ja netikooli komplektist. Erinevus võrreldes enamiku teiste kitarrõppematerjalidega on tagasisidevõimalus õpetajalt. Uus õpisüsteem on seotud haridustehnoloogia alase uurimistööga Tartu ülikooli juures ja teadaolevalt ei ole sellist mudelit varem muusikahariduses kasutatud. Keskkonnaga on liitunud juba ligi 4500 huvilist.

•• Nädalalõpud auditooriumides on gümnaasistide päralt

Tallinna ülikooli õpilasakadeemia alustas kevadsemestril, kokku pakutakse kooliõpilastele 12 loengukursust. Uued kursused on seekord linnageograafia ülikooli Rakvere kolledžis, linnaarheoloogia Tallinas, venekeelne huvitava keeleteaduse kursus jt. Õpilasakadeemia on tasuta.

Uuri, kas on vabu kohti:
www.tlu.ee/akadeemia

•• Vaata vahvat õppefilmi kangakudumisest

Käsitöömeister Eva-Liisa Kriis sai valmis oma teise filmi kangakudumise õppefilmide seeriast. Kui eelnevalt juhendas ta, kuidas kangastelge kokku panna, lõime käärida, sidust teha ja kudumist alustada, siis nüüd on käsil suurrätiku kudumine.

Vaata:
www.iidadesign.eu/eva-liisa-kriis.html

Eesti esindaja osales tähtsal maailmakonverentsil

Läinud aasta detsembris toimus Brasiilias UNESCO kuues maailmakonverents CONFITEA VI: „Elame ja õpime toimiva tuleviku nimel: täiskasvanuõppes peituv jõud“. Eestit esindas sellel konverentsil Tallinna ülikooli emeriitprofessor Talvi Märja.

Foto: ETKA Andras

Talvi Märja oli ainus Eesti esindaja.

•• Miks korraldatakse täiskasvanuhariduse valdkonnas selliseid maailmakonverentse?

Talvi Märja: Konverentsid toimuvad iga 12 aasta tagant ja nende eesmärgiks on tähtsustada täiskasvanud inimeste õppimist kui olulist arengutegurit maailmas. Tavaliselt tehakse kokkuvõtte eelneva perioodi saavutustest selles valdkonnas ja seatakse sihid järgneva 12 aastaks. Kui mõelda vaid, et maailmas on veel tänapäevalgi üle 770 miljoni täiskasvanu, kes ei oska lugeda ega kirjutada, siis on ka mõistetav eriline tähelepanu, mida pööratakse täiskasvanute õppele.

•• Eestis ei ole ju kirjaoskamatus mureks. Viimaste andmete järgi oleme maailmas suisa teisel kohal kirjaoskajate arvult. Miks siis peaksime sellelaadisel üritusel osalema?

Kirjaoskamatus kaotamine maailmas on küll oluline, kuid kaugeltki mitte kõige tähtsam küsimus, mida konverentsil arutati. Ümarlauad toimusid näiteks ka täiskasvanuhariduse poliitika ja juhtimise, täiskasvanuhariduse finantseerimise, täiskasvanuhariduse kvaliteedi kindlus-

tamise ja tulemuste hindamise teemadel. Lisaks 32 töötuba, üks neist ka täiskasvanud õppija nädala teemal. 12 aastat tagasi rõhutati lõppdokumendis selliste nädalate korraldamise vajadust, nüüd anti ülevaade, mis siis on vahepeal toimunud.

•• Kas ainsana Eestit esindades oli võimalik ka midagi ära teha?

Ega üksinda nii suurel üritusel just kerge olnud (osalejaid üle 1500 – toim), aga püüdsin anda endast maksimumi. Nii õnnestus mul võtta sõna ümarlauas, kus arutati täiskasvanuõppe kvaliteeti ja rääkida Eesti edust selles valdkonnas. Ida-Euroopa redaktsioonigrupis kaitsesin koos Saksa ja Serbia esindajatega seisukohta, et täiskasvanuõppe pole pelgalt kirjaoskuse õpetamine. See kajastub lõppdokumendis „Belémi tegutsemisraamistik“, mis annab suunised, kuidas rakendada täiskasvanuhariduse võimalusi jätkusuutliku tuleviku nimel.

•• Belém Brasiilias on väga eksootiline. Kas õnnestus kohaga lähemalt tutvuda?

Kahjuks väga vähe. Aga ühe lühikese matka džunglis siiski tegin.

Tõnu Vaidloo

Mõne lausega:

•• Riigieksamitele pani end kirja üle 20 000 õppuri

Esialgsetel andmetel on tänava eksamitele oodata 21 899 eksaminandi, neist 18 376 on gümnaasiumiõpilased, 1421 on gümnaasiumi varem lõpetanud ning 2102 kutseõppeasutuste õpilased. Emakeelse kirjandi ning eesti keele kui teise keele eksami kõrval valiti teistest enam veel inglise keele (8619), geograafia (7006), ühiskonnaõpetuse (6183) ja matemaatika (4812) riigieksamid.

•• Kutseõppes järjest rohkem täiskasvanuid

Sel õppeaastal õpib erinevates kutseõppeasutustes kokku 4466 täiskasvanut vanuses 25–78 eluaastat, seda on 185 inimest rohkem kui mullu. Neist enim – 2297 on 25–34-aastased, 187 tublit kutseõppurit on vanuses 55+. Lõviosa tasemeharidust omandavaid täiskasvanuid õpib kutseõppes keskkariduse baasil.

•• Ehitusala tuli tehnikakõrgkooli uudistama üle 70 huvilise

Tallinna tehnikakõrgkooli ehitusteaduskonna infopäevale veebruari algul saabus üle 70 huvilise kuuest-seitsmest kutseõppeasutusest üle Eesti. Infopäev oli mõeldud ehituserialade õpilastele, et tutvustada neile kõrgkooli ja erialasid, millele nad saavad kandideerida soodustingimustel. Nimelt on kutseõppeasutuste õpilastel võimalik kandideerida profileeriva eriala õppekohtadele eraldi nimekirjas, see moodustab 20 protsenti riikliku koolitustellimuse õppekohtadest. Vt: www.ttkk.ee

•• Välismaalaste eesti keele õppele kulub 45 miljonit krooni

Integratsiooni ja migratsiooni sihtasutus Meie Inimesed (MISA) kavatab kolme aastaga kulutada välismaalaste keeleõppeks 45,4 miljonit krooni. „Kui 2008. aastal oli MISA vahendusel keele õppimiseks loodud 488 kohta, siis 2009. aastal oli see arv juba 2238 ja alanud aastal 3224,“ ütles MISA elukestva õppe üksuse juht Eduard Odinets.

•• Piiri taga õppijatel on õigus Eesti ravikindlustusele

Igal ravikindlustusega Eesti kodanikul on õigus saada ravi oma kodumaal, kinnitas sotsiaalminister Hanno Pevkur. „Välismaal õppivad üliõpilased säilitavad Eesti ravikindlustuse, kui nad esitavad haigekassale igal õppeaastal sellekohase tõendi ülikoolist,“ ütles minister. Uuri: www.haigekassa.ee

Signe Kivi: siin räägib täiesti tavaline

Ta on äärmiselt hõivatud naine ja pikaks intervjuuks aega leida on tal ülimalt keeruline. Eriti pingeliseks läheb nädalaplaan vahetult enne iseseisvuspäeva: kunstiakadeemia uue maja ehituskoosolekud – aga rektori jaoks ei ole sel ajal tähtsamat teemat, siis majaasukate kolimine, õppetöö läbiviimine, disainikeskuse nõukogu koosolek hommikul ja kirjastuse kolleegiumi oma õhtul, pressinõukogu ja kohtumine linnapeaga. Jutt käib mõistagi Signe Kivist, kes valiti jaanuaris teist korda Eesti kunstiakadeemia (EKA) rektoriks.

Signe Kalberg

•• Signe Kivi, mida rektoriks tagasivalimine teie jaoks õigupoolest tähendab?

See on päris suur tunnustus tööle, mida ma nüüd juba ligi viis aastat olen koos lähima meeskonnaga Eesti kunstiakadeemias teinud. EKA rektori valimistel aastal 2005 oli kaks kandidaati. Juhan Maistega oli meil väga tasavägine platvorm ja olen olnud rektor n-ö pluss viie häälega. Kui aga vaadata viimaseid valimistulemusi, siis need olid üllatavalt toetavad (63 hääletajast 57 poolthäält – toim).

•• Teie päevakava on äärmiselt tihe. Kas olete alati osanud oma aega planeerida?

Seda pole ma kunagi osanud, aga see ei tähenda, et ma mitte kunagi oma tegevusi ei planeeri. Kui on väga kiire ja lahendamist ootavad väga olulised küsimused, siis kontsentreerun neile ja lükkan muu kõrvale. Aja jooksul olen omandanud oskuse ei öelda. Seda pole meeldiv teha ja pigem saan ise haiget, aga teisiti pole võimalik.

•• Kui palju on teil aega kunstiga tegeleda? Või ei mõtle te praegu üldse loomingule?

See on küsimus, mida kuulen kõige sagedamini, järelikult inimesed hindavad mu loomingut. Aga ma mõtlengi seda tõsiselt,

Rektor Signe Kivi 2009. aasta novembris. Juba paari kuu pärast on selge, et veel viieks aastaks

kui vastan, et täna on minu kui kunstniku kõige suuremaks ambitsiooniks luua tingimused kunsti loomiseks teistele. See on nii. Ei ole võimalik olla hea kunstnik periooditi, sa pead loominguline olema kogu aeg. See ei tähenda, et ma ei mõtleks, et mul poleks ideid, aga meie eriala nõuab käega tegutsemist. Minu käsi praegu rohkem kirjutab.

“

Tegime just äsja suure perekonnaphoto – kõigi laste, naiste, elukaaslaste ja lastelastega on meid kokku 16. Kolmandal katsel saime kokku.

•• Tahate luua tingimused selleks, et teistel oleks hea õppida ja luua. On teil endalgi plaanis midagi juurde õppida, end täiendada?

Ma veidi selgitaksin, mida mõtlen tingimuste loomise all. Organisatsiooni juhil on erinevaid võimalusi ja väga oluline on positiivne töömeeleolu kollektiivis. See ei ole kerge, eriti olukorras, kus on Eesti kunstiakadeemia. Kolisime välja majast, kus oleme aastakümneid olnud. Iga muutus on raske ja hoida kollektiivi ühtsena, ühise eesmärgi poole suunatuna ei ole olnud kerge.

Siis veel kogu protsess, mis on seotud uue õppehoonega. See on ühest küljest väga loominguline, teisest küljest väga karm, seotud lepingute ja reeglitega, vaidluste, eriarvamustega jne.

eesti naine

Foto: Rene Suurkaev

jääb kunstiakadeemia tema juhtida.

Küsimuse juurde tagasi tulles: kunagi olen välja öelnud ühe salaunistuse ega taha seda korrata. Loodan, et saan mõned oma soovid ja lubadused täita või nendega alustada.

•• **Mida räägite õppejõuna noortele inimestele?**

Õpetamise puhul pole midagi olulisemat isiklikust eeskujust. Nii nagu olid Mari Adamson kui ka Maasike Maasik. Nemad kutsusid tudengeid endale aegajalt külla. Olen seda põhimõtet järginud. Sa näitad oma kunsti, tutvud inimestega, tavaliselt on see esimene tund, mil kodus näidata oma kangaid, mis on isiklikus arhiivis. Samas saan ise küsida tudengitelt, kust nemad on tulnud, miks nad tulid tekstiili õppima, mida nad peavad oluli-

seks. Olen õpetamise sõnastanud enda jaoks selliselt: mul on õppejõuna võimalus üliõpilast suunata sellele teetsale, kus ta oma võimeid saab kõige rohkem arendada.

•• **Kelleks tahtis Signe Kivi koolitüdruna saada?**

Väga kaua aega õpetajaks. Ema oli mulle suureks eeskujuks, ta oli väga armastatud õpetaja koolis, kus ise õppisin. Ema oli õpetaja, siis õppealajuhtaja ja lõpuks kooli direktor. Ei möödu ühtegi nädalat, kui mõnel üritusel ei tuldaks mu juurde ega saatetaks emale tervitusi.

Keskooli lõpuklassis kirjutas armas klassijuhtaja ja vene keele õpetaja mulle kaks iseloomustust. Tollal pidi ju klassijuhataja seda tegema, kui õpilane tahtis

Signe Kivi

- Sündinud 24. veebruaril 1957. aastal Tallinnas.
 - 1984. aastal lõpetas Eesti riikliku kunstiinstituudi (praegune Eesti kunstiakadeemia, EKA) tekstiili eriala; 1988. aastast EKA õppejõud.
 - 2005. aastal valiti esimest korda EKA rektoriks, 2010 teist korda.
 - Eesti kunstnike liidu liige, ON Grupi liige, on olnud ka Eesti kunstnike liidu asepresident ja president, EKA tekstiiliosakonna professor.
 - Aastatel 1999–2002 oli Eesti vabariigi kultuuriminister, 2003–2005 riigikogu liige, pressinõukogu liige, TEA entsüklopeedia kolleegiumi liige.
 - 2009. aastal nimetati loovuse ja innovatsiooni saadikuks Eestis.
- Abielus, viis last ja neli lapselast.**

kõrgkooli astuda. Üks iseloomustus oli pedagoogilise instituudi jaoks, teine kunstistiituuti. Kunstiinstituudi eksamid olid varem ja juhtus uskumatu lugu: ma sain sisse. See oli tol ajal õnn ja harv juhus, prooviti ju mitmeid-mitmeid aastaid.

Õnneks on mul nüüd olnud võimalus olla ka õpetaja – tekstiiliosakonnas, ja see on üks osa sellest, mida teen, hindan ja armastan. Õppejõuks olemine annab ja nõuab meeletult palju.

•• **Kas kultuuriministri amet tuli üllatusena?**

See oli väga suur üllatus, kui tollane peaminister tegi ettepaneku tulla valitsusse kultuuriministriks. Eks see oli üks suur vettehüppamine ja ka võimalus kaasa aidata Eesti kunstimuuseumi ehitusele. Küsisin enne lõplikku otsustamist kõikidelt lastelt, mida nemad arvavad. Esimene oli tütar, kes ütles nii toredasti: „Vaata, ema, sa oled nelikümmend kaks aastat vana ja usu mind, praegu on õige aeg – teist korda sulle enam sellist võimalust ei pakuta.”

•• **Ning töö riigikogus?**

Riigikogu liikme periood oli suhteliselt raske ja keeruline. Riigikogu kogemus oleks tulnud kasuks ministriametile, see on täiesti selge.

Aga valitsuse liikmest riigikogusse naasmine tähendas ühest küljest suurt pingelangust ja teisalt tunnetasin, et see aeg ja koht pole päris see õige. Tegemist on ametiga, mis on pööraselt keeruline, kuivõrd ootused on väga kõrged. Samal ajal on tegemist kollektiivse organiga, aga väga suur vaidlus ja võitlus käib alati ka oma fraktsiooni sees. Võin tagantjärele öelda, et riigikogus pääsevad enam mõjule suhteliselt noored, ambitsioonikad inimesed ja päris suurte kogemustega, juba rahulikud, kaalutlevad inimesed. Sel hetkel ei kuulunud ma ei ühele ega teisele poolele.

Teadsin hästi, kui keeruline ja raske on tulla poliitikast akadeemilisse sfääri. Nii see oligi. Kuid on hea tunda väga paljusid inimesi, kes on täna ja ka homme otsustajate ringis. Seda olen heas mõttes ära kasutanud.

•• **Räägime ka ajast, mil Signe Kivi oli ettevõtja.**

See aeg oli tingitud ajast enesest. Oli 1980. aastate lõpp ja 90-ndate algus, kui asutasin oma firma ning esimene väljund oli pood. Kes mäletab, see oli Harju tänaval, kitsukeses Tallinnfilmi koridoris.

Ei minul ega mu abikaasal polnud sel perioodil kindlat sissetulekut, mis oleks meie suure pere ära toinud. Ja nii tuli midagi ette võtta. Võtsime ette ja nii ta on. Tütar Liisa peab Nukupoodi siamaani, ta on teinud uue disaini ja kontseptsiooni, mis on minu meelest väga hea. Kuid ta on säilitanud ka kõik vana, mille pärast inimesed ikka ja jälle Nukupoodi tulevad ja ütlevad: „Kui tore, et teie ometigi olete veel siin alles.”

Väga kahju, et eriti just sellistel toredatel Eesti toidu poodidel, kohvikutel, disainipoodidel on praegu väga raske karmis majandusvõitluses.

•• **Teil on abikaasa Kaljuga kahe peale kokku viis last. Kui väikesed tüdrukud loovad ettekujutuse, kas nad tahavad ühte või kahte last, siis kuidas oli teiega?**

Mina seda soovi ei mäleta, aga ühel klassikokkutulekul tuletas koolivend Peeter meelde, kuidas ma olevat kunagi üle klassi hõiganud, et mul saab olema viis last ja tütre nimeks saab Liisa.

Tütre nimi on Liisa ja viis last on meie peres kokku küll.

•• **Kui palju jääb rektoril aega pere jaoks?**

Aus vastus: vähe. Teisalt on mu lapsed

Nukuteatris algas remont. Enne veel toimus suur maalimine. Aasta 2000.

praegu kõik nii suured, et pigem vajan mina neid. Ja ma näen ka, kui töökad ja tublid nad on, nii et isegi laupäeval-pühapäeval on meil suure suguvõsa kokkuajamine paras tegu. Seda enam olen õnnelik nende hetkede üle, kui saame koos olla. Ja neid hetki polegi nii vähe. Usun küll, et edaspidi olen juhina veidi resoluutsem ja võtan aega ka lastelaste jaoks.

Tegime just äsja suure perekonnafoto – kõigi laste, naiste, elukaaslaste ja lastelastega on meid 16. Mis tähendab ka seda, et alles kolmandal katsel see perekonnafoto õnnestus. Kes teab, millal see uuesti võib juhtuda. Kokku saame ikka nendel traditsioonilistel tähtpäevadel, nagu sünnipäevad, jaanipäev, emadepäev, jõulupühad.

•• **Ja kindlasti ka teie enda sünnipäeval, mis langeb kokku iseseisvuspäevaga.**

Mul on alati kahju, kui pean sünnipäeval kodust ära minema. Kuid tore on see, et kui tulen tagasi, siis on lapsed ja sõbrad kodus ootamas.

•• **Mitu on neid, kes vanaema vajavad?**

Meie peres kasvab neli toredat lapselast: Katariina, kes sai äsja kümneaastaseks, Roos-Mari, kes kohe-kohe on saamas viieseks, Bruno, kes on juba poolteist aastat vana ja kõige väiksem

Lill Eliisabet, kes 29. jaanuaril sai aastaseks.

•• **Oleksite ka siis rektoriks kandideerinud, kui teie enda lapsed oluks alles väikesed?**

Arvan, et „oleksitamine” ei ole õige tegu, kipume end kas üle- või alahindama. Tegelikult on päris suur ime, kui palju oleme abikaasa Kaljuga jõudnud laste kõrvalt teha ja olla. See näitab, et noor inimene jõuabki palju.

•• **Kui palju on aega jõudehetkedeks?**

Teate, ma pole mingi imeinimene. Olen päris kindel, et siin räägib täiesti tavaline eesti naine, kes on ehk päris paljud oma unistused küll teoks teinud, aga ikkagi nendega alles poole peal. Mul on tuhat nõrkust ja viga, aga loodetavasti ka kümneid plussse. Armastan väga koristada, olen seda eluaeg teinud. Aga sellel on omad plussid ja miinused teistele, kes peavad oma asju ümber sättima ja hakkama neid mujalt otsima, kuna olen need järjekordselt „korda sättinud”.

•• **Millise pensionärina te end ette kujutate?**

Mina ei näe enda ümber ühtegi pensionäri, kes midagi ei tee. Ja see öudne saatus ei oota kindlasti ka mind.

Töölt õppepuhkusele – kes ja kuidas?

Möödunud aasta tõi olulisi muudatusi õppepuhkuse andmisse ja tasustamisse. Nüüd on õigus õppepuhkust saada kõigil, kes töö kõrvalt tasemeõpet läbivad, pole oluline, milline on õppevorm või -koormus. Samad õppepuhkuse reeglid kehtivad ka tööalases koolituses.

Foto: Pille-Riin Pregel

Helve Toomla
jurist

Tasemekoolitus

Kui varem anti täiskasvanute koolituse seaduse alusel tasemekoolituseks õppepuhkust ainult neile, kes omandasid põhi-, kesk-, kutse-, kutsekesk- või kõrgharidust õhtuti, kaugõppes või osaõppes, siis alates 1. juulist 2009 on sellised piirangud kaotatud. Õigus õppepuhkust saada on kõigil tasemekoolitust läbivatel õppuritel, st neil, kes töö kõrvalt vastavat haridust andvas õppeasutuses õpivad, olenemata õppevormist või -koormusest. Puhkuse saamise eelduseks on muidugi see, et töötatakse töölepinguga või olakse ametis avaliku teenistuse seaduse alusel. Töövõtu-, käsundus- vms lepingu alusel töötavad inimesed seaduse alusel õppepuhkust nõuda ei saa.

Õppepuhkuse andmine ei sõltu sellest, mis eriala tasemekoolitusel õpitakse, tööandja ei saa nõuda, et õpitaks ainult seda ametit, millel inimene töötab, või seda, mida tööandja nõuab. Nii on õppepuhkusele õigus näiteks tehase raamatupidajal, kes õpib aianduseriala, või ehitajal, kes omandab juristi kutset.

Õppepuhkuse kestus võib olla kokku 30 kalendripäeva, kuid mitte enam õppeaastas, nagu varem vaid kalendriaastas. Seega peaks õppur koos õppeasutusega kavandama oma koolitööd selliselt, et saaks puhkust nii sama aasta kevad- kui ka sügissemelstril. Lisaks iga-aastasele 30-päevasele õppepuhkusele antakse viimasel kooliaastal õppe lõpetamiseks veel 15 kalendripäeva puhkust.

Töötajal tuleb õppepuhkuse avaldusele lisada koolitusasutuse teatis. Seadus ei ütle enam, mida täpselt peab teatis sisaldama, kuid kindlasti tuleb selles näidata, kus töötaja õpib ja et ta on lubatud loengutele, eksamitele, õppe lõpetamisele vms.

Muutunud on õppepuhkuse tasu maksmise kord. Varem säilitati keskmise töötasu kümneks päevaks, ülejäänud päevadel tuli maksta kehtivat miinimumpalka. Nüüd makstakse keskmist töötasu 20 kalendripäeva eest, ülejäänud kümme päeva jäävad tasustamata. Välja arvatud juhul, kui töö- või kollektiivlepingus on kokkulepitud tasu maksmine ka nende päevade eest. Kuna enam ei ole seaduses juttu palga säilitamisest ja puudub viide puhkuse kestuse arvutamisel normidele, mis sätestavad nn harilikku puhkust, siis tuleb maksta keskmist töötasu ka õppepuhkuse aega jäävate puhkepäevade ja riigipühade eest. Kusjuures õppepuhkus riigipühade võrra ei pikene.

Õppe lõpetamiseks antava täiendava 15 puhkusepäeva eest tuleb tööandjal maksta alampalga alusel arvatud tasu.

Tööalane koolitus

Muutusi tehti ka tööalase koolituse korras. Endiselt loetakse tööalaseks koolituseks kutse-, ameti- ja/või erialaste teadmiste, oskuste ja vilumiste omandamist ja täiendamist, samuti ümberõpet kas töökohas või koolitusasutuses. Tööalase koolituse läbimisel antakse tunnistus või tõend. Töölepinguseadusega on nüüd tööandjale pandud kohustus tagada töötajale tööalaste teadmiste ja oskuste arendamiseks ettevõtte huvidest lähtuv koolitus, kanda koolituskulud ja maksta koolituse ajal keskmist töötasu. Sellele nõudele vastab ka töötaja kohustus sellisel koolitus osaleda.

Õppepuhkust tööalastest koolitusest

osavõtuks antakse töötajale ja teenistujale samas ulatuses nagu tasemekoolituse puhul.

Sageli küsitakse, kas ja millal tuleb tööalase koolituse maksumus tööandjale tagasi maksta, kui tööleping lõpeb. Tööandjale seadusega pandud koolituskohustus, mis lähtub ettevõtte huvidest ja milles töötaja on kohustatud osalema, jääb igal juhul ainult tööandja kanda, töötajal ei ole töölepingu lõppemisel kohustust neid kulusid hüvitada. Sellise kohustuse panemine töölepingusse oleks samuti tühine.

Teine lugu on aga kokkuleppelise tööalase koolitusega, mille puhul tööandja teeb lisakulutusi. Kuna sellisest koolitusest on töötajal alati võimalik keelduda, siis võib kõne alla tulla kulude hüvitamine tööandjale. Töölepinguseaduse paragrahv 34 nõuab koolituskulude hüvitamise kokkuleppe sõlmimist kirjalikult, selles peab olema näidatud koolituse sisu ja kulud, siduvusaeg ehk aeg, mille jooksul töötaja ei ütle töölepingut üles. Siduvusaeg ei tohi ületada kolme aastat ega olla ka selle kolme aasta piires ebamõistlikult pikk. Hüvitamise kohustust ei teki siis, kui töötaja ütleb töölepingu üles tööandjapoolse olulise töölepingu rikkumise tõttu. Koolituskohustuse hüvitamise kokkulepet ei ole lubatud sõlmida alaealisega.

Töötajal, kes on sõlminud kokkuleppe koolituskulude hüvitamiseks ja kes näiteks kolmeaastase siduvusaja jooksul töölepingu omal soovil pärast kaheaastast töötamist üles ütleb, tuleb tööandjale tagasi maksta kolmandik koolituskuludest.

Pane tähele!

Kehtiva töölepinguseaduse (TLS) § 67 ütleb:

- töötajal on õigus saada õppepuhkust täiskasvanute koolituse seaduses (TÄKS) ette nähtud tingimustel ja korras.

- Töötajal on õigus saada tasustamata puhkust sisseastumiseksamite tegemiseks.

Loe TÄKS-i: www.riigiteataja.ee/ert/act.jsp?id=13197371

Loe TLS-i: www.rmp.ee/tooogus/toolepinguseadus/

Kutse- ja ülikoolid kutsuvad jätkama pooleli jäänud kooliteed

Foto: Arno Mikkor

Ametnikud suunavad tublid miljoniid euroraha ümber selleks, et lõpetamata õpingud väärilise punkti saaksid. Programmid TULE ja KUTSE peavad aitama vähendada ka tööpuudust, mis just noorte seas kõige kiiremini pead tõstab. Kutsuvana mõjub see, et õpingud saab lõpetada tasuta.

Agne Narusk

Tartu ajalootudeng Martin on üks neist vähemalt 40 000 noorest, kes alates 2003. aastast on õpingud kõrgkoolis pooleli jätanud. Põhjus, nagu paljudel teistelgi, on rahanappus. Kodust toetust enam ei tule, õppelaenu võtta ei taha, sest pole kindel, kas pärast on võimalik seda tagasi maksta, loengute kõrvalt töötamine võttis tervise läbi. Nii otsustas ta minna lootuses, et kunagi ehk.

Juba sellest sügisest on aastate eest oma õpingud ülikoolis või kutsekoolis pooleli jätnutel võimalik tahtmise korral neid jätkata. Tõsi, tasuta oodatakse koolipinki ja auditooriumidesse tagasi neid, kes on oma õpingud katkestanud õppeaastatel 2003/2004–2008/2009 ning kellel on läbitud juba pool õppekavast. Kompvekina aga mõjub see, et jätkama ei pea tingimata endises koolis ja õppekaval.

TULE tagasi

Nimelt suunab haridus- ja teadusministeerium hinnanguliselt 2000 õppuri haridustee lõpuleviimiseks koolidesse ligi 150 miljonit krooni Euroopa tõukefondide raha. Ministeeriumi tõukefondide osakonna juhataja Margus Haidak andis aasta lõpus, kui kavast esimest korda avalikkusele räägiti, teada, et õpingute jätkamise programmide eesmärgiks on eelkõige toetada neid kutseõppureid (KUTSE), üliõpilasi ja noorteadlasi (TULE), kes katkestasid edukad õpingud majanduslikel põhjustel.

„Loodame toetuste abil suurendada erialaste teadmiste ja oskustega inimeste hulka ning just doktorippe lõpetanud tippspetsialistide juurdekasvu tööturul,“ lausus Haidak, kelle sõnul lähevad esi-

algseid summasid käiku vahemikus 2010–2013, mille jooksul on kavas toetuste mahtu veelgi suurendada.

Katkenud bakalaureuse- ja magistrikraadi omandamist toetatakse 75 miljoni krooniga, mille toel jõuab teaduskraadini 1000 tudengit. Lisaks toetatakse 44,2 miljoni krooniga 200 doktorandi kraadiõpet. Kutseõppeasutuses õpingute jätkamiseks suunatakse esialgu kuni 30 miljonit krooni, mille abil saab õpingud lõpetada 400 õppurit. Nende programmi nimetus „Kutse“ tähendab lauset „Kutseõpe uuesti, tõuge Sinu eduks.“

Raha pihku ei anta

Toetust ei maksta otse õppuritele, võimalused tasuta õpingute jätkamiseks loovad koolid, kes kasutavad eraldatud summasid uute kohtade loomiseks ja õppetöö korraldamiseks. Doktoripõlles jätkajatele on aga kavas hakata maksma doktorandistipendiumi. Samuti toetatakse edukaid doktorante, kes on majandusolude tõttu sunnitud jagama aega töötamise ja õpingute vahel ning on seetõttu potentsiaalsed katkestajad.

Programmide abil haridustee jätkajatel on samad õppurite õigused ja kohustused, mis teistelgi. (Üli)õpilaskandidaadi edasiõppimise võimalused ja maht selgitatakse välja varasemate õpingute ja töökogemuse alusel. Suureks abiks on mõistagi VÕTA.

Koolid on valmis. Tallinna tehnikaülikooli õppeprorektor Jakob Kübarsepp ütles Eesti Päevalehele, et nemad on huvitatud õpinguid katkestanud õppurite jätkamisest olenemata sellest, kas neil on

läbitud üle 50 protsendi õppekavast või vähem. Ka Tartu ülikool on valmis õpingute katkestajaid vastu võtma ja pakkuma paindlikke õppimistingimusi nii seal kui ka teistes kõrgkoolides katkestajatele, kinnitas samas TÜ õppeprorektor Birute Klaas.

Viie aasta jooksul on õpingud katkestanud ligikaudu 40 000 üliõpilast, edastas Eesti üliõpilaskondade liit. Põhjused on enamasti majanduslikku laadi. Ja praegusel õppeaastal on katkestajate hulk veelgi kasvanud.

Õpingute jätkamist paneb südamele teinegi ministeerium

Sotsiaalminister Hanno Pevkuri sõnul tuleb julgustada noori edasi õppima või lõpetama poolelijäänud kooli. „Majanduskasvu ajal jätsid paljud noored kooli pooleli ning eelistasid töötada. Nüüd on õige aeg õpingud lõpule viia ja oma väljavaateid tööturul parandada,“ lisas ta. „Sel aastal lihtsustasime palgatoetuse saamise tingimusi, mille abil saaks tööle võtta kolm kuud töötuna arvel olnud noori. Kindlasti on noortel kasu tööpraktikal osalemisest, mille ajal saavad nad nii vajaliku töökogemuse, aga ka stipendiumi ja sõidutoetust,“ ütles minister märtsi alguses Brüsselist, kus arutati noorte tööhõivega seotud probleeme. Majanduskriis on noorte tööturu olukorrale tugevat mõju avaldanud kogu Euroopas, noorte töötute hulgas on ülekaalus mada-la haridustaseme ja tööalase kvalifikatsioonita noored. A.N

5 KÜSIMUST

Vastab Anne Rande, lastekirjanduse keskuse direktor:

1. 2010. aasta on Eestis kuulutatud lugemisaastaks. Kas eestlane on nii kehv lugeja, et raamatu avamist on vaja suure kampaaniaga meelde tuletada?

Tegelikult on see tore, et on lugemisaasta – aitab meelde tuletada, et lugemine on mõnus. Ei ütleks, et eestlane on kehv lugeja, kuid tänavuse aasta lugemisaastaks nimetamine aitab raamatutele tähelepanu juhtida kindlasti. Elu on kiire, liiga sageli tundub kõik muu tähtsam, raamat kapinurgal võib avamata jääda. Kui lastest rääkida, siis paljud neist ilmselt jõuavad lugemisaasta ürituste kaudu esimest korda raamatuteni, ja see on ju hea, et jõuavad! Aga meil siin lastekirjanduse keskuses on iga päev lugemisaasta.

2. Kas meie kodudes loetakse lastele piisavalt ja loevad lapsed?

See on nii ja naa: paljudes peredes loetakse lastele ette, paljudes ei loeta ja raamatuidki on neis vähe. On peresid, kus ettelugemine on igaõhtune traditsioon ning lapsed kasvavad üles koos raamatutegelestega. Tõsi, meil on praegu rasked ajad. Inimesed on masenduses ja mures iga-päevase eluolu pärast. Kuid uskuge mind, ettelugemine annab nii palju energiat, see on päeva parim osa – on öelnud lapsed ja emad-isad, vanaemad-vanaisad.

Lasteraamatud on kallid, kuid õnneks on meil raamatukogud suurepärase valikuga, vanematel endagi lapsepõlvest üht-teist lugemist ehk alles jäänud. Raha taha ei tohiks küll lugemine jääda, see on kindel.

3. Kuidas juhtida last raamatute juurde peres, kus lugemisvara on palju ning kodused armastavad kirjasõna – seega eeldused ja tingimused on olemas. Kuid ometigi pere noorimat raamatud kohe mitte sugugi ei huvita?

Selleks on mitmesuguseid teid. Miks mitte alustada lugude kuulamisest, minna näiteks muinasjutuhommikule või teemaatilisele õhtule. Olen seda meie majas palju näinud: tulevad poisid-tüdrukud uksest sisse ja teatavad kohe, et nemad küll mingit raamatut siit ei taha. Aga kui üritus läbi, piiluvad vaikselt raamatukogu poole

Lastekirjanduse keskuse direktor Anne Rande. Pilt on tehtud mõne aasta eest, kui keskuses oli väljas Buratino tegelaskujude näitus.

ning raamatuid koju laenutamata ei lahu ükski. Vanemad võiks lapsi tuua eakohasele kontserdile, muuseumisse, teatrisse, kunstinäitusele – kõik see aitab lapse lugemiseni. Kõige odavam on seda teha raamatukogu kaudu, kus korraldatakse üksjagu huvitavaid üritusi. See on tõesti hea, et meil on need olemas.

4. Lastekirjanduse keskuse majas Tallinnas Pikal tänaval on tõepoolest terve hulk põnevaid lugemisüritusi ja -tunde, aga kuidas on lood huviga nende vastu?

Huvi on väga suur, see on hästi popp maja. Siin käivad meie oma inimesed ja külalised välismaalt. Palju on öeldud, et siin on nii hea rahulik olla, ei müra ega kiirustamist – vanemad ja vanavanemad tulevad heameelega.

Tänavu on paljud üritused ja ettevõtmised seotud lugemisaastaga, nii näiteks oli veebruaris ilusa sõna päev ning aprill on lisaks kuulutatud lasteraamatukuuks. Meil on iga nädal mudilastunnid ja jututuba pööningul, tegutseb kunstikamber ja tantsusalong. Ja eelmise küsimuse juurde tagasi tulles – kõik see aitab lapse raamatuteni.

5. Milline lasteraamat on iga päev nende keskel viibivale Anne Randlele eriti südamelähedane?

Kõik raamatud on toredad ja armsad. Neid, mida ikka ja jälle tahaks kätte võtta, on mul palju – nii kümme-kakskümmend. Iga meeoleolu jaoks on oma raamat. Kuid ühtegi neist esile tuua ma ei tihkaks, et teistele tahtmatult mitte liiga teha.

Küsis Agne Narusk

Lugeda on hirmus lahe!

See lause juhatab sisse lugemisaasta puhul loodud veebikeskkonna aadressil <http://lugemisaasta.ee>:

**./.../Lugemine on nauding, mis annab nii elamusi kui ka teadmisi. Pealegi on lugemine üks väheseid tasuta ajaveetmisviise – raamatukogude kasutamise eest ei küsita endiselt midagi. Iga uut raamatut lahti tehes avaneb meile uus maailm, mille tegelastele kaasa elame ja paremal juhul end mõnega neist ka samastame. Või jälgime autori mõttelendu või hangime infot või õpime midagi. Või teeme seda kõike korraga, sest hea ilukirjandus õpetab nii mõndagi sõnavara, kirjajahemärkide ja lauseehituse kohta, aga ka mõtete väljendamisega selguse, metafooride ja tihti ka loogika kohta./.../*

Eestis saab rahvusvahelistest keele

Üldtunnustatud keeleeksami sooritamise tõendit nõuavad piiri taga nii koolid kui ka tööandjad. Kuid mitte ainult: osa tööandjaid saadab ka siinmail töötajad esmalt keeleksamile ja alles siis välismaale konverentsile.

Mari Sarv

Euroopa Nõukogu on paika pannud kuus keeletaset, mis on igas keeles samad: A1 on algtase ning C2 tähendab peaaegu sama head keelekasutust kui seda emakeelena rääkijail. Et vahepealsetest aimu saada, toob Goethe instituudi keeltekooli direktor Viivi Leibur võrdluseks asjaolu, et meie kohalike gümnaasiumide saksa keele lõpueksamid püüavad anda taset B2.

Neile keeletasemetele vastavate eksamite tegemist pakuvad eri asutused, kultuurikeskused või saatkonnad, kuid eksami nimi ei pruugi üldsegi olla C2 või B1. Pea igal eksamikorraldajal on oma süsteem ja eksaminimid. Enne teadmistekontrollile registreerumist on tark välja uurida, misugusele tasemele mingi eksam vastab – muidu võib juhtuda, et sooritate kalli raha eest eksami, kuid see ei näita piisavalt kõrget taset ning soovitud kooli või ametiposti jaoks jääb sellest ikkagi väheseks.

Inglise keele eksamid

Tallinna tehnikaülikooli (TTÜ) juures tegutsev Põhja-Ameerika ülikoolide teabekeskus vahendab nõutumaid rahvusvahelisi inglise keele eksameid. Keskuse juhataja Eha Tederi sõnul ootavad paljud Euroopa kõrgkoolid välismaalt tulevalt õppurilt tõendit inglise keele oskuse kohta isegi siis, kui õppetöö on muus keeles. Nii et kui lähete, keeled suus, õppima Soome, Rootsi või Saksamaale, tuleb sageli õppekeelele lisaks teha enne ära inglise keele eksam. Levinuim inglise keele standard üle maailma on TOEFL, seda aktsepteeritakse nii Põhja-Ameerikas kui ka Euroopas, sealhulgas Suurbritannia ülikoolides. „Lõviosa neist, kes meil eksamil käivad, ei lähe Ameerikasse,“ teab Teder.

Eha Teder räägib veel, et keeleksameid tellivad ka rahvusvahelised programmid, kuhu konkursiga inimesi valitakse või tööandjad enne töötaja läkitamist mõnele kallile koolitusele. „Kas inimesed on keeleliselt piisavalt pädevad, et neid piiri taha koolitusele või konverentsile saata, saab

kiiresti ja objektiivselt hinnata TOEIC-testiga,“ räägib Teder. Test on mõeldud rahvusvaheliseks suhtlemiseks inglise keeles nendele inimestele, kelle emakeel pole inglise keel – nt kui eestlane ajab itaallastega inglise keeles äri. Programm annab testitegijale ka juhiseid, mida, kui palju ja kuidas peaks õppima, et testil ilmnenu vajakajäämised kiiresti oskusteks muuta.

Enne eksamit saab Põhja-Ameerika ülikoolide teabekeskuses käia spetsiaalselt TOEFL-i jaoks oma oskusi lihvimas. Kursus on intensiivne ja kestab terve semestri ning huvi selle vastu on Tederi sõnul nii suur, et sageli tuleb kokku rohkem kui üks rühm. Lisaks müüb keskus TOEFL-eksami õpikuid ning juhatab soovijad veebipõhiste *online*-kursusteni.

Saksa keele eksamid

Goethe instituudi keeltekooli direktor Viivi Leibur ütleb, et suurem osa Saksa kõrg-

Keeletasemed:

- **A1 ja A2: algeline keelekasutus. Inimene saab aru tuttavatest sõnadest ja fraasidest, oskab täita nt hotellis blankette ja oskab leida infot nt restoranimenüüdest või reklaamidest. Mõistab lihtsamaid küsimusi esitada ja ka neile vastata, saab hakkama igapäevastes lihtsates suhtlusolukordades.**
- **B1 ja B2: iseseisev keelekasutus. Inimene mõistab lihtsamaid teleuudiseid ja saab hakkama antud keelt emakeelena kõnelevas seltskonnas ja riigis.**
- **C1 ja C2: vaba keelekasutus. Inimene mõistab keerulisi tekste nii kuulates kui ka lugedes, suhtleb ladusalt ja spontaanselt, kirjutab kirju, aruandeid või esseesid.**

Kommentaar:

Keeleliselt tuleb vahet teha testi ja eksami vahel. Test on keeleoskuse testimiseks, et teada saada, kus sa omadega oled, eksam on millegi tõendamine. Goethe instituut teeb siin väga selget vahet. Niisiis on näiteks TOEFL siiski eksam. Mari Sarv

Foto: Terje Lepp

Põhja-Ameerika ülikoolide teabekeskuse juhataja Eha Teder näitab õpikuid, mis aitavad eksamiteks valmistuda.

koole ootab õppureilt C2 tasemel saksa keele oskust, aga loomulikult ka seda tõendavat sertifikaati. Selleks sobivad Goethe instituudi eksamid Zentrale Oberstufenprüfung ja Sprachdiplom, aga ka üle maailma rakendatav eksam TestDaf, mille on välja töötanud Saksamaa kõrgkoolid ühiselt ning mida Eestis saab teha Tallinna ülikooli saksa keele lektoraadis.

eksamitest teha enamikku

Goethe instituudis saab anda eksameid kõigil kuuel keeleoskustasemel, neist osal on eraldi eksamid noortele ja täiskasvanutele. Lõviosa eksamile tulijaid on Leiburi sõnul akadeemiliste ambitsioonidega. Ehk siis vajavad sertifikaati Saksamaal õppimise, mitte töötamise jaoks, ehkki pisut on töölegi minejaid. Sekka juhtub ka neid, kel keeleeksamit tarvis Saksa kodakondsuse taotlemiseks.

Eksamiperioodid on märtsis, juunis ja detsembris. Lihtsamad neist saavad tehtud päevaga ja maksavad 700 krooni, kõrgema taseme eksamid võivad kesta kaks-kolm päeva ning kalleim tase on C2 oma 4100-kroonise eksamihinnaga. „Tegelikult on olemas ka C2+ tase, aga seda eksamit me praegu ei paku,” nendib Leibur. Siiski pidavat aegajalt mõni huviline leiduma, kes oma tipptasemel keeleoskust sertifikaadiga tõendada soovib. Nemad juhatatakse Riia Goethe instituuti.

Prantsuse keele eksamid

Prantsuse kultuurikeskuses käivad nii keelt õppimas kui ka eksamitega sertifikaate välja teenimas enamasti tudengid ja riigiametnikud. Kuus nimetatud keeletasemestandardit on – nagu eelpool öeldud – ka selles keeles olemas ning kõiki kuut saab Tallinnas prantsuse kultuurikeskuses eksamite sooritamiseks tõendada. Hinnad algavad 150 kroonist algtasemel, kõrgeima keeleoskuse taseme C2 eksami hind on 750 krooni.

„Palju oleneb ülikoolist, aga põhilised aktsepteeritud keeletestid on TCF ja DELF/DALF,” ütleb keskuse keeleõppe koordinaator Merit Korbe. Mõlema süsteemi eksameid saab tema kinnitusega Tallinnas sooritada. „Testid on mõeldud nii koolilõpilastele kui ka täiskasvanutele. Samuti pakume ka spetsiifilisemaid teste, mis suunatud riigiametnikele. TCF-teste on olemas mitu varianti, lähtuvalt õppuri vajadustest,” täpsustab Korbe. Ülevaade selle kohta, kellele missugune eksam täpselt on vajalik, on kultuurikeskuse kodulehel olemas – alates võimalusest lihtsalt oma keeleoskust hinnata, kuni lõpetades Quebeci emigreerumiseks vajaliku tasemega; eraldi eksam on ka riigiametnike ja diplomaatide tarbeks.

Hea teada

• INGLISE KEEL:

TOEFL – Test of English as a Foreign Language

Test on rahvusvaheliselt tunnustatud standardiseeritud inglise keele eksam. Standardi on välja töötanud Ameerika firma Educational Testing Service. Ametlikku TOEFL-it nõutakse USA ülikoolidesse kandideerivatelt rahvusvahelistelt üliõpilastelt, kelle emakeel ei ole inglise keel või kes ei ole jõudnud olemasoleva kraadini inglisekeelses õppeasutuses. Samuti nõuavad seda Euroopa ülikoolid, isegi kui õppetöö käib kohalikus keeles. Eksam nõuab testitavalt mitte ainult häid inglise keele alaseid teadmisi, vaid ka oskust oma teadmisi inglisekeelses akadeemilises keskkonnas kasutada. TOEFL on internetipõhine, milles mõõdetakse kombineeritult nelja oskust: kuulamine, lugemine, kirjutamine, rääkimine. Iga osa eest on võimalik saada kuni 30 punkti, kokku 120 punkti. Bakalaureuse taseme keskmine on umbes 79 punkti, magistritasemel 100 punkti, kuid täpsed nõuded testi punktisummale kehtestavad ülikoolid ise. Eestlaste keskmine tulemus on tubli 96 punkti.

TOEFL ITP (Institutional TOEFL)

TOEFL ITP tunnistusega on ideaalne kandideerida lühikursustele, suvetööle või praktikale välismaale. Kandideerimisel töökohale, kus nõutakse inglise keele oskust, saab ITP tunnistuse (või koopia sellest) lisada oma CV-le. Eksamit saavad tellida ainult asutused või koolid gruppidele.

TOEIC

Maailmas enim kasutatud test inglise keele oskuse hindamiseks, aastas tehakse kuus miljonit TOEIC-testi. TOEIC on väga universaalne ning seetõttu võrdselt kasutusel nii ärimaailmas, keeltekoolides kui ka kutse- ja ülikoolides.

Testi eesmärk on hinnata inglise keelt võõrkeelena rääkivate inimeste taset ja valmisolekut hakkama saada mis tahes rahvusvahelises inglisekeelses töökeskkonnas väga erinevatel ametikohtadel ja eri keeletaset nõudvatel töödel. TOEIC-testi tulemuse punktiskaala on 10-990

punkti, Euroopa Nõukogu keeletasemele B2 vastab 785 punkti. Paljude maailma kõrgkoolide lõpetamiseks ja mitme riigi avalikus sektoris töötamiseks on TOEIC-testi läbimine teatud tulemusele kohustuslik. Levinuim nõue ülikooli lõpetamiseks Euroopas ongi 785 punkti, sama tulemust ootavad ka tööandjad enamikult kõrgharidusega spetsialistidelt. Uuri lähemalt: Põhja-Ameerika ülikoolide teabekeskus TTÜ-s: www.eac.ttu.ee, telefon 620 3543

• PRANTSUSE KEEL:

TEF – Test d'Evaluation de Français

See võimaldab testida oma arusaamist ja väljendusoskust prantsuse keeles. TEF on välja töötatud Pariisi kaubandus-tööstuskojas ja tunnustatud terves maailmas. TEF võib olla kasulik õpingute jaoks Prantsusmaal või Kanadasse emigreerumiseks.

TCF – Test de Connaissance du Français

See on Prantsuse haridusministeeriumi test, mis võimaldab prantsuse keele taset lihtsalt, kiiresti ja kindlalt testida. Testi on välja töötanud rahvusvaheline pedagoogikauuringute keskus (CIEP), see on standardiseeritud ja kalibreeritud. TCF-ist on olemas mitu varianti. Kui soovite hinnata oma prantsuse keele oskusi isiklikel või tööalastel põhjustel, sobib TCF. Kui soovite astuda esimesele kursusele prantsuse ülikooli või arhitektuuri-kooli, valige TCF DAP. Kui soovite astuda magistri- või doktorõppesse prantsuse kõrgharidusasutusse, sobib samuti TCF. Diplomaadile või riigiametnikule, kes soovib töötada rahvusvahelises asutuses või valitsustevahelises organisatsioonis, on TCF RI. Quebeci emigreerumiseks on vajalik TCF pour le Québec.

DELF-DALF

Kolmas prantsuse keele standardeksam. Uuri lähemalt: Prantsuse kultuurikeskus www.ccf.ee, telefon 627 1191

• SAKSA KEEL:

Goethe instituudis on eksameid igale keeletasemele ning sealsed eksamid on rahvusvaheliselt aktsepteeritud standard. Uuri lähemalt: www.goethe.de/ins/ee/tal/etindex.htm, telefon 627 6960

Peakokk teab, kuidas Eestis edukalt elada

Pealinna tuntud restoranide Korसार ja Beer House'i venelasest peakokk Dmitri Rooz (35) tunneb end lasteaia õpitud ja koolis lihvitud eesti keelega töö- ja igapäevaelus üsna kindlalt.

Signe Kalberg

Peakoka amet ei tähenda mitte ainult uute menüüde väljatöötamist ning valmival pilgu peal hoidmist, vaid ka esinemist ja suhtlemist. Kui kokk on oma ala tipus, pööravad tema tegemistele suurt tähelepanu ka ajakirjanikud, kes küsivad intervjuudes telesse ja raadiosse, ajakirjadesse ning lehtedesse. Siis on Dmitril vaja rääkida oma elust, igapäevatööst ja võistlustest. Ja ikka eesti keeles, kuigi kodune keel oli lapsepõlves ja on nüüdki vene keel. See on Dmitri emakeel.

Dmitril pole raske end eesti keeles väljendada. Vaid aeg-ajalt on tunda aktsenti ja mõne sõna puhul jääb mees mõtlema, et kas ta kasutab seda õigel kohal või mitte. „Tunnen, et oskan eesti keelt rääkida piisavalt, kuigi grammatika osas on olukord kehvavõitu. Õnneks läheb eesti keeles kirjutamist minu töös vaja vähe, menüü vaatab ka turundus üle ja vajadusel parandab vead,“ tunnistab peakokk.

Ta on tänulik oma emale, kes leidis, et pojale tuleb eesti lastega suhtlemine edaspidises elus kasuks ning pani ta Mustamäe eestikeelses lasteaeda. Kuigi valgevenelasest isa ja karjalasest emaga oli kodune keel vene keel, sai Dmitri lasteaia eakaaslastega suheldes eesti keele nii selgeks, et sellest oli kasu ka hiljem koolis. Dmitri mäletab, et ka kooliajal saatis ema teda töökoha kaudu eestikeelsesse pioneerilaagrisse, et poeg saaks olla eestikeelses keskkonnas. „Õppisin siiski venekeelses, Õismäe 40. keskkoolis,“ räägib ta. „Ju leidis ema, et mul läheks eesti koolis õppimisega raskeks, sest kumbki vanematest ei oleks saanud mind õpetükkide tegemisel aidata. Kooliajal oli mul eesti rahvusest sõpru, kellega mõned korrad nädalas kokku saime ja mõistagi rääkisime eesti keeles. See, et minu eesti keel oli konarlik, neid ei häirinud. Koolis

olin aga eesti keele õpetaja lemmik, kuna klassis polnud neid palju, kes eesti keelt oskasid.“

Vigu peljata ei tasu

Peakokk Rooz tunnistab, et ega ta koolis erilist tähelepanu õppimisele pööranud, hindedki olid rohkem keskmise koolipoi omad. See-eest on aga tema 10-aastaselt tütre Dajanal eesti keel nii hästi selge, et vajadusel aitab ka kolm aastat nooremat venda, kes õpib esimeses klassis. Nüüd on Dmitri vahel mõelnud, et oleks võinud koolis eesti keelele suuremat rõhku panna. Kaks keeletundi nädalas oli liiga vähe, et seda täiesti selgeks saada. Kui aga tunnid oleksid plaani mahtunud iga päev, ehk olnuks siis ka tema klassikaaslaste eesti keele oskus kooli lõpetades märksa parem.

„Minu mõlemad lapsed, Dajana ja Martin käisid eestikeelses Õismäe Meelespea lasteaia, mõlemal oli isegi üks ja sama kasvataja, mõistagi eri aegadel,“ räägib Dmitri. „Nüüd õpivad lapsed eestikeelses koolis, kuna leidsime abikaasa Olgaga, et Eestis elades on vaja riigikeelt hästi osata. Dajana käib ka eestikeelses muusikakoolis.“ Just Martini pärast on pere aeg-ajalt kodus suhelnud omavahel eesti keeles. Perepeal on hea meel, et pojale meeldib eestlastest naabritega läbi käia ja nende keeles rääkida.

Dmitri töökaaslastest umbes pooled on eesti rahvusest. Nendega läbib peakokk eesti keeles. Niisamuti loeb ta eestikeelseid ajalehti ning vaatab telerist eestikeelseid uudised. „Eesti keel on raske keel, eriti grammatika,“ tunnistab mees. „Tavalistest koolitundidest tõenäoliselt ei piisa, et see selgeks saada, kasuks tuleks ka suhtlemine ja elamine keelekeskkonnas,“ sõnab Dmitri. Ta soovib vanematele panna oma laps eestikeelses lasteaeda – mida varem laps võõrkeelega kokku puutub ja saab rääkida, seda kiiremini ta ka selle suhtlustasemel selgeks saab. Ei tasuks vigu peljata. „Mina pole küll kogunud halvustavat suhtumist seepärast, et räägin eesti keelt aktsendiga. Tunnen end siiski kindlalt ja teistel pole ka minust arusaamisega raskusi,“ võtab ta tema kokku.

Dmitri Rooz

Välispraktika viis noore metsamehe mägedesse müttama

Foto: erakogu

Eugen Kaur õpib Luua metsanduskoolis metsatööstust. Oma loos räägib noor mees, kuidas ta mullu kaheksa nädalat Austrias praktilial oli. Teatud raskustega ettevõtmine, kui arvestada, et metsad sealsetes mägedes on 45-kraadise nurga all, muigab ta.

Eugen Kaur

Eelmisel suvel olin praktilial Austria linnakeses Bruck an der Mur. Mullu meeldib reisida ja nii oli praktika järjekordne hea võimalus maailma avastada. Veelgi olulisem oli eesmärk kogeda võõra riigi metsatöökultuuri. See sai täidetud ja ka Austrias viibimist täiel rinnal nautitud.

Reis oli põnev. Vaade, mis üle Eesti lennates lennukiaknast avanes, oli juba iseenesest teele asumist väärt. Lendasin Austriasse koos teiste eestlastest praktikantidega. Viini jõudes liikusime edasi metroo ja rongidega. Kohapealne vastuvõtt oli küll vihmane, kuid inimlikul tasandil väga sõbralik. Olin kohalikust külalislahkusest alguses niivõrd üllatunud, et kippusin isegi selle motiivides kahtlema. Mis oli aga täiesti asjatu – austerlastele ongi omane hea läbisaamine ja abivalmis suhtumine.

Kolm eri kogemust

Praktika pakkus vaheldusrikast tööd ja mitmekesisit keskkonda. Tutvusin tööl ja vabal ajal paljude erinevate inimestega. Sain teha mägedes sellist metsatööd, mis erines kodumaisest tunduvalt. Suurem osa praktikaega mööduski mägedes, mis iseenesest oli väga põnev ja uudne. Eesti tasaselt pinnalt tulijatele tekitas see loomulikult teatud raskusi, sest metsades,

“

„Ülemustega probleeme ei tekkinud, oskasime piisavalt inglise keelt.“

Üksjagu ronimist seal Austria metsades, näitab Eugen Kaur.

mis asuvad mägedes 45-kraadise nurga all, ei ole just kerge liikuda.

Ülemustega probleeme ei tekkinud, oskasime piisavalt inglise keelt. Ka on Austria metsanduse süsteem Eesti omaga sarnane. Kaheksa nädala jooksul käisin tööl kolmes eri ettevõttes. Töö oli vaheldusrikas ja usaldus nii minu kui ka teiste praktikantide vastu suur – töötada oli hea. Ühes ettevõttes usaldati mulle auto, nii oli palju lihtsam mägiteid märgistada ja nende korrasolekut kontrollida. Metsamõõtmiselgi oli neljast rattast abi.

Praktika ajal sain ka niisama ringi reisida. Küllastasin Viini, mille kultuuririkkus ja suursugune arhitektuur on Euroopas tuntud. Vabal ajal käisime ka kohalikes meelelahutusasutustes, näiteks piljardisaalides, vabaõhuhasseinides, mänguplatsidel. Proovisin ka kohalikku meelistegevust ehk siis pubiskäimist. Loomulikult tuli selle kaheksa nädala jooksul ette ka keerulisemaid hetki, mis võõramaalase proovile panid.

Välispraktika oli hea kogemus nii enda

kui ka teiste inimeste tundmaõppimiseks. Sain täiendada oma erialaseid teadmisi ja oskusi, suhelda inglise keeles. Mõte piiri taha minekust võib algul hirmutada, kuid seda tuleb võtta väljakutsena ning hirm ületada.

Eugen Kauri saatis Austriasse praktikale MTÜ Europea Eesti keskus, praktikakoha vahendas Europea Austria.

Kogumikus „Praktikalood V. Leonardoga Euroopasse ja tagasi“ ilmunu seadis Õpitrepi jaoks Agne Narusk. Täismahus teksti koos teiste praktikalugudega saab lugeda samast kogumikust või virtuaalselt: www.hkk.ee/File/Leonardo/trykised/Praktikalood_V_sisu_final.pdf

Leonardoga praktikale

• Projekte võivad esitada asutused ja organisatsioonid, mis pakuvad esmast kutseharidust, jätkukoolitust kutsehariduses ning täiendus- ja ümberõpet.

Loe: www.archimedes.ee/hkk

Kas eestlased ikka oskavad lugeda ja arvutada?

Kui keegi meilt küsiks, kas oskame lugeda ja arvutada, siis tõenäoliselt solvaksime. On ju ilmselge, et kõik täiskasvanud eestlased oskavad tänapäeval lugeda ja arvutada. Kui neid küsimusi aga pisut sügavamalt analüüsida, võib selguda nii mõndagi üllatavat. Ja üht-teist võib selguda juba sel kevadel, kui algust tehakse rahvusvahelise uuringuga, millesarnast pole siinmail veel nähtud.

Tõnu Vaidloo

Lugemisoskus kui selline ei pruugi tähendada pelgalt oskust tähtedest ja sõnadest lauseid moodustada, vaid ka oskust loetut kasutada, seoseid luua ja järeldusi teha. Või lugeda näiteks kaarti. Kas me kõik ikka oleme suutelised kaardi abil muretult läbi Pariisi südalinna sõitma? Pole ju mingi saladus, et mõned meist suudavad seda imelihtsalt, mõnele tekitab see aga tõsist peavalu. Või kas ikka oskame kõik lugeda mobiiltelefoni ja kodukino manuaali? Muidugi oskame, aga saame kõik sellest ka ühtviisi aru? Ilmselt mitte, sest kui paljud meist võivad, käsi südamel, väita, et teavad kogu oma koduse tehnika kõiki funktsioone ja võimalusi? Isegi mobiiltelefoni kasutame enamasti vaid rääkimiseks, sõnumite saatmiseks ja hommikuseks ärkamiseks.

Või arvutamisoskus, kuidas sellega on? Näiteks, kas kõik inimesed aduvad, et pole mõtet sõita autoga kümne kilomeetri kaugusel asuvasse tanklasse, kus müüakse kütust kümme senti odavamalt? Jne, jne.

Võime ju väita, et mehed on üldjuhul tehniliselt taiplikumad, kui naised ja oskavad paremini maanteeatlase abil orienteeruda. Paraku pole sellele väitele ühtegi ametliku tõestust peale näidete enda või oma lähedaste elust. Kui suur osa mehi siis ikkagi on tehniliselt taiplikumad kui naised? Kas eestlased suudavad igapäevast sõnade ja numbrite tulva oma elus oskuslikumalt rakendada kui näiteks prantslased? Kui hakata neid küsimusi lähemalt analüüsima, tekib juurde üha uusi ja uusi küsimusi, millele ühest vastust leida on väga raske.

See, kes neile kõikidele vastata oskaks, oleks ilmselgelt väärt Nobeli preemiat. Kuid ometi, just sellistele küsimustele on hakatud kogu maailmas, kaasa arvatud Eestis, vastuseid otsima. Ja nii mõnedki meist võivad osutada väljavalitaks, kelle kaasabil need vastused leitakse.

Programm, mis löi asjatundjad pahviks

PIAAC on programm, mille nime on esimese hooga üsna keeruline välja öelda. See tähendab lühendit ingliskeelsest lausest „*Programme for the International Assessment of Adult Competencies*”, ehk siis meie keeli: „Rahvusvaheline täiskasvanute pädevuste hindamise programm.” Selle pika ja võõrapärase nimetuse vähem hirmutava vastena on Eestis kasutusel „Tean ja oskan.”

„Tean ja oskan” on kõige laialdasem täiskasvanute oskuste uuring üleüldse, mis kunagi maailmas tehtud. See uurib 16–65-aastaste inimeste võtmeoskusi, mis on vajalikud 21. sajandi ühiskonnas ja majanduses toime tulekuks. Uuringus osaleb 27 riiki üle maailma, sh Austraalia, Jaapan, Korea, USA, Venemaa ja enamik Euroopa Liidu riike. Uuringut tehakse Majandusliku Koostöö ja Arengu Organisatsiooni – OECD tellimisel (Eesti on OECD kandidaatriik) ning seda koordineerib rahvusvaheline konsortsium, mida juhib USA-s tegutsev haridusteemaliste testide teenistus ETS (Educational Testing Service).

Eestis korraldab uuringu haridus- ja teadusministeerium koostöös statistikaametiga. Uuringu nõukogusse kuuluvad lisaks Tartu ja Tallinna ülikoolile ka majandus- ja

kommunikatsiooniministeeriumi, sotsiaalministeeriumi, riigikantselei, kutsekoja ja Eesti täiskasvanute koolitajate assotsiatsiooni Andras esindajad.

„Olen varemgi mitmesuguste rahvusvaheliste uuringutega kokku puutunud ning enim kahtlesin selles, kui võrd neid tulemusi ikkagi rakendada hakatakse,” tunnistab programmi Eesti-poolne juht, psühholoogiadoktor Aune Valk. „Kultuuridevahelistes uuringutes on palju meetodikaprobleeme ja väga keeruline on saavutada võrreldavaid tulemusi tasemel, et nende põhjal saaks teha suuremahulisi otsuseid. Kui ma sellesse aga süvenema hakkasin, siis ausalt öeldes löi see mind täiesti pahviks!”

Valgu sõnul seisneb uuringu erakordsus eeskätt tema põhjalikkuses ja läbimõelduses. „Isegi küsimused on koostatud väga elulised ning huvitavad, et inimestel oleks huvi osaleda ja kaasa mõelda,” räägib Valk ja lisab, et uuring peaks vastama sellistele küsimustele, nagu näiteks, kuidas on erinevad oskused jagunenud Eesti elanike hulgas soo, vanuse, piirkondade ja tegevusalade lõikes, millisel tasemel on Eesti täiskasvanute oskused võrreldes teiste riikide täisealistega, kuidas saab oskusi arendada: millised tegevused, milline haridus ja töökeskkond toetavad enim oskus-

Joonistus: Hillar Mets

te paranemist, kas ja milline on oskuste seas inimese majandusliku edu ja sotsiaalse toimetulekuga (sh poliitilise ja kodanikuaktiivsusega, tervisekäitumisega, usaldusega), kuidas oskustesse investeerimine ühiskonnale tagasi toob: majanduskasv, tervisekulutused, sotsiaalne sidusus jms.

Aune Valk

Oluline on see uuring terve Eesti riigi seisukohalt. „Uuring annab riigile väga olulise info selle kohta, mis seisus meie inimkapital maailma arenenud riikide hulgas on. Kuhu me peame oma haridussüsteemiga edasi liikuma? Toob välja kitsaskohad ning annab riigile kätte suuna erinevate strateegiatega väljatöötamisel,” lausub Valk, kes usub, et riik tõepoolest neid tulemusi ka arvestab. „Vähemalt näitab seda mitme ministeeriumi valmisolek selles projektis kaasa lüüa.”

Mõistagi ei ole selliste uuringute korraldamine odav lõbu ning näiteks OECD liikmesriik Sloveenia loobus sellest just rahalistel põhjustel. Aune Valk tunnistab, et kui seda ettevõtmist ei rahastaks Euroopa

Sotsiaalfond, siis ilmselt oleks ka Eesti sellest kõrvale jäänud. Kuid kas korraldajad ei pelga, et kuluka uuringu tulemus võib eestlaste jaoks olla ehmatavalt karm?

„Ega ülemäära optimistlikei tasu tõepoolest olla, sest võistleme selles ikkagi maailma 27 rikkama riigiga. Kuid väga ma ka ei muretseks, sest keskmine haridustase on Eestis kõrge ja hariduse kvaliteet hea,” ütleb Valk. „Seda näitas juba 2006. aastal tehtud sellesarnane uuring õpilaste seas (PISA), kus Eesti oli küsitluses osalenud 57 riigi keskmisest tulemusest tublisti üle. Ja kui tulevadki mingid kitsaskohad välja, siis oleme oma eesmärgi täitnud. Nende teada- saamiseks seda uuringut teemegi.”

Sadakond inimest uuringuga seotud

Uuring käib kahes eri etapis: esimene ehk n-õ testküsitlus tehakse juba sel kevadel. Testküsitluses osaleb 1800 Eesti elanikku (1500 eestlast ja 300 mitteestlast). Põhiuuring toimub aastatel 2011–2012, mil küsitletakse juba ühtekokku 7500 inimest (5000 eestlast, 2500 mitteestlast).

„Valim on meil tehtud ning käivad ettevalmistustööd küsitluseks. Inimestele saadetakse teavituskirjad üks-kaks nädalat enne seda, kui neid külastama hakatakse. Algab see aprillis,” selgitab statistikaameti metoodikaosakonna juhataja Kaja Sõstra. Tema sõnul võetakse valim kõigist 16–65-aastasest Eesti elanikest ja see jaotub proportsionaalselt elanike arvule vanuserühmades ja elukoha maakonna järgi. „Valim peab olema rangelt juhuslik, uuringut tohib läbi viia ainult valimisse sattunud isikuga. Mingit asendamist ette nähtud ei ole.”

Tänavu ellu viidava pilootuuringu jaoks võetakse valim siiski kindlastest Eesti piirkondadest. Need on Tallinn, Narva, Kiviõli, Haapsalu, Võru ja Paide linn, Aegviidu alev, Ambla, Väätsa, Tapa, Are, Halinga, Sauga ja Viimsi vald. Just nendes omavalitsustes elavatel inimestel on võimalus uuringus osaleda ja korraldajate sõnul ei ole siin kindlasti midagi karta. Küsitluses palutakse osalejatel vastata eri küsimustele hariduse, töökogemuse, tehnoloogia kasutamise ja muude asjade kohta, seejärel lahendatakse arvutis või paberil igapäevaelus ette tulevaid ülesandeid. Need sisaldavad näiteks alkoholitarbimise võrdlemist eri riikides, allahindluse suuruse hindamist, otsuste tegemist treeningplaanide koostamiseks, raamatukogust sobiva raamatu leidmist ja muud sellist. Küsitlus viiakse läbi eesti ja vene keeles – vastaja saab va-

„Tean ja oskan”

Täiskasvanute oskuste uuring

- Oskusi võrreldakse 27 riigis.
 - Proovietapis küsitletakse 1800, põhiuuringus 7500 Eesti elanikku.
 - Prooviküsitlus algab 2010. aprillis, põhiküsitlus toimub 2011.–2012. aastal.
 - Uuritakse 16–65-aastaste inimeste võtmeoskusi, mida on vaja, et 21. sajandi ühiskonnas ja majanduses toime tulla.
 - Põhiuuringuga tegeleb sadakond inimest, kelle seas on küsitlajad, IT-valdkonna inimesed, andmetöötajad jne.
 - Tulemused aitavad Eesti riigil oma elanike oskusi paremini kaardistada ning töötada välja eri tulevikustrateegiaid.
 - Rahastab Euroopa Sotsiaalfond.
- Allikas: PIAAC, statistikaamet

lida, kumba keelt ta eelistab kasutada.

Kokku on statistikaameti eeluuringu ajal andmete kogumise ning küsitlajate ja nende juhendajatena tegevuses 45, põhiuuringu ajal juba 80 inimest. „Neile liisandub veel hulk inimesi, kes on kaasatud infotehnoloogia, metoodika- ja kvaliteedikontrolli ning andmetöötajate valdkondades,” selgitab statistikaameti välitööde talituse juhataja Heidi Pellmas, kelle sõnul on kogu uuringu metoodika väga rangelt reguleeritud alates küsimustike tõlkimisest ja adapteerimisest lõpetades sellega, kuidas küsitlaja vastajaga suhtleb. „Eesmärk on, et metoodikast tekkivate vigade tõenäosus oleks viidud miinimumini. Ühest küljest teeb see uuringu läbiviimise keerukaks, teisalt tagab see andmete usaldusväärsuse, mis nii suure ja mõjuka uuringu puhul on äärmiselt oluline.”

Statistikaameti jaoks on selline uuring kahtlemata suur proovikivi. „Siiani oleme teinud uuringuid, mida reguleerivad Euroopa Liidu õigusaktid. Selle uuringu puhul tuleb aga põhiline teadmus ja koordineerimine USA-st. Erinevalt Euroopa Liidu dokumentidest, kus päris suur otsustusvabadus jääb siiski riigile endale, on selle uuringu puhul kõik pisisasjadeni, kuni viimse detailini ette kirjutatud,” selgitab Kaja Sõstra. Dokumentatsioon on äärmiselt mahukas, uuringu eri etappide kohta on välja töötatud detailsed raportid, mida peab esitama enne etapi algust, etapi ajal ja pärast lõppu. „Küllaltki ranged nõudmised, mille täitmine on meile kindlasti paras väljakutse. Samal ajal annab sellises uuringus osalemine meile palju uusi kogemusi, mida saame ise edaspidi kasutada.”

Õpetajatöö valinu võib arvestada nii

Joonistus: iStockphoto

Nii näiteks on õpetajakoolituse tudengitele oma stipendium, esimest korda maapiirkonnas tööle asuja saab riigilt 200 000 krooni lähtetoetust.

Kristiina Viiron

Pikk suvine puhkus pole ainus plusspunkt, mis õpetajaametist teistest töökohadest eristab. Õpetaja elukutse kasuks otsustanu võib arvestada mitmesuguste boonustega, mis kõik on loodud ekstra selleks, et üha enam noori seoks oma tuleviku selle ameti ja kooliga. Osa toetusi on rahalised, osa mitte.

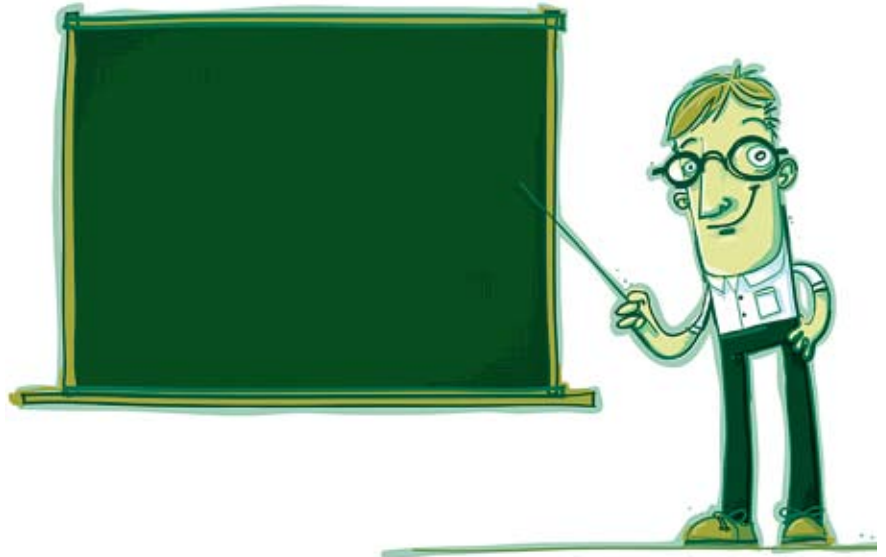
Mitterahalised toetused

on suunatud õpetajaks õppijatele ja äsja ülikoolist kooli tööle läinutele.

- Näiteks võib riikliku koolitustellimuse alusel moodustatud õpetajakoolituse õppekohal alustada tudeerimist samal kõrghariduse astmel uuesti, ilma et peaks ootama õpingute kolmekordse tähtaja möödumist. Teiste erialade puhul tuleb aga oodata – näiteks magistriõppe puhul kuni kuus aastat, enne kui saab taas samal kõrghariduse astmel riigieelarvelisele kohale astuda.

- Töötavatele õpetajatele on antud võimalus õppida pikema nominaalajaga, lubatud on isegi kahekordne nominaal-aeg.

- Kõik õpetajakoolituse läbinud ja kooli tööle asuvad algajad õpetajad liituvad kutseasta tugiprogrammiga. See on programm, mis aitab äsja kooli tulnud ametiga kohaneda, leida oma tugevaid külgi ning vältida vigu. Algajale õpetajale on toeks kogenud pedagoog ehk mentor, kes oma hoolealust tema esimese tööaasta jooksul nõustab ja juhendab. Kutseasta jooksul tehakse nii Tallinna kui ka Tartu ülikooli juures algajatele õpetajatele suunatud seminare, kus arutletakse ette tulnud probleemide, leitakse neile lahendusi ning vahetatakse oma esimese aasta kogemusi. Märkimist väärib, et kõigist eelmisel aastal kutseasta programmi läbinud 151 noorest õpetajast soovisid pea kõik oma tööd koolis ka jätkata.

Rahalised toetused

Needki on samamoodi abiks nii tudengitele kui ka juba ametisse asuvatele õpetajatele.

- Õppelaenu on võimalik taotleda ka neil õpetajakoolituse üliõpilastel, kes õpivad osakoormusega. Teistel osakoormusega õppuritel seda võimalust ei ole.

- Aastast 2008 makstakse parimatele õpetajaks õppijatele riiklikku stipendiumi. Sama stipendiumi saavad taotleda ka looverialade tudengid, kes osalevad laulu- ja tantsupeo pedagoogilises protsessis (juhendavad koori, tantsurühma jms). Ühe stipendiumi suurus üheks õppeaastaks on praegu 20 000 krooni. Haridus- ja teadusministeeriumi kõrghariduse osakonna peaeksperti Vilja Saluveeri sõnul on välja jagatud 191 stipendiumi, neist kümme protsenti on seotud laulu- ja tantsupeoga. Arvestades, et õpetajaks õpib praegu ligikaudu 5000 üliõpilast, on sõel tihe. Stipendiumi taotlejal tuleb kirjutada motiivatsioonikiri, arvesse võetakse ka tudengi

keskmist hinnet ja õppejõu soovist. Rahasaajad määrab spetsiaalne komisjon.

- Tartu ülikool maksab oma parimale õpetajaks pürgivale tudengile ühekordset Peeter Põllu nimelist stipendiumi 30 000 krooni. Seni on selle saanud kaks inimest.

Lähtetoetus maakooli õpetajale

- 2008. aastast maksab riik esimest korda maakooli tööle asuvale noorele õpetajale lähtetoetust 200 000 krooni. Lähtetoetuse mõistes loetakse maapiirkonnaks kõiki Eesti asulaid, mis pole Tallinn ega Tartu, seega on õigus nn stardiraha saada ka näiteks Viljandisse või mõnda teise Eesti linna tööle asuval õpetajal. Toetus makstakse välja kolme aasta jooksul: esmalt 100 000 krooni, edasi 50 000 krooni kaupa. Õpetajal on kohustus maale tööle jääda viieks aastaks, kusjuures kooli võib vahetada, peaasi, et uus kool ei asuks pealinnas või Tartus.

Haridus- ja teadusministeeriumi üldharidusosakonna peaeksperti Kaspar Kreegimäe ütlust mööda on lähtetoetust makstud kokku 109 noorele pedagoogile, kellest kaks on õpetajana tööl kutseõppeasutuses. „Kõige rohkem on neid välja makstud Harju, Ida-Viru, Põlva ja Pärnu maakonda tööle läinud uutele pedagoogidele, kes moodustavad 62 protsenti kõigist lähtetoetust saanud uutest õpetajatest,” märgib Kreegimäe. „Kõige vähem on toetust makstud Võru-, Valga- ja Viljandi- maale. Ühtegi lähtetoetuse saamise taot-

“

Maakooli minejate lähtetoetuse tingimusi on plaanis leevendada: kui seni on taotleja pidanud ametis olema vähemalt 0,75-koormusega, siis edaspidi võiks selleks olla 0,5 kohta.

mitmegi abistava toetusega

Foto: erakogu

Võrumaa Osula põhikooli klassiõpetaja Kristina Ermel taotles ning ka sai tööle minnes lähtetoetust.

lust ei ole esitatud Saaremaa ja Hiiumaa koolidest.”

Kreegimäe möönab, et ehkki lähtetoetuse innustavat mõju on õpetajakutse valikul tunda, võiks huvi selle vastu olla veelgi suurem, sest ressursse on rohkem kui taotlusi. Sestap on plaanis lähtetoetuse tingimusi pisut leevendada: näiteks nõuet töötada vähemalt 0,75 kohaga on soov muuta 0,5-koormuse nõudeks. Põhjuseks asjaolu, et väikestel koolidel on raske pakuda nõutavas mahus tunde.

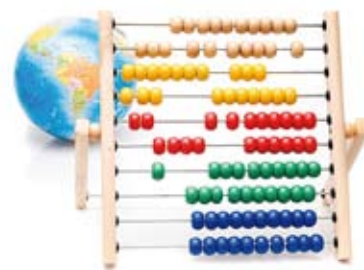
„Lähtetoetus on päris suur motiveerija,” leiab Võrumaa Osula põhikooli klassiõpetaja Kristina Ermel, kes läks õpetajana tööle 2008. aastal. Esimese 100 000-kroonise toetusraha eest ostis ta auto. Kommentaare stiilis „see on õpetaja äraostmine” ta õigeks ei pea, pigem on see noorele alustajale boonus. „Need, kes oma erialas kindlad pole, ei tohiks küll toetust vastu võtta,” ütleb Kristina ja lisab, et toetusega või toetuseta – tema kavatses niikuinii maakooli õpetajaks minna. Ühtekokku läks Kristina kursuselt lähtetoetusega tööle neli noort õpetajat.

Kooli tööle!

•• Õpetajaametit väärtustab ka programm „Noored kooli”. Programmi valitakse igal aastal kuni 20 kõrgharidusega, aga ilma pedagoogilise haridusega võimekat ja tegusat noort. Kahe aasta jooksul läbivad nad uuendusliku õpetamis- ja juhtimisoskuste koolituse ning töötavad samal ajal koolis õpetajana. Palka saavad nad nagu teisedki nooremõpetajad (alammäär on alates 2009. aastast 9897 krooni kuus, bruto). Lisaks saab iga programmis osaleja mõlemal aastal stipendiumi 5000 krooni. Programmi on läbinud kaheksa inimest, praegu on osalejaid 27.

Sihtasutuse eestkõneleja Triin Noorkõiv märgib, et kaheksast programmi läbinust töötab koolis jätkuvalt viis inimest, kaks vilistlast on lapsepuhkusel, üks aga on ametis Tartu ülikoolis.

•• Õpetajale saavad toeks olla ka omavalitsused. Nii toetab näiteks Antsla vald esimest korda otse koolipingist õpetaja-

jaametisse asuvat noort, kes hakkab tööle Antsla gümnaasiumis või muusikakoolis, 15 000-kroonise ühekorde toetusega.

Vallavanem Tiit Tõnts märgib, et kuue aasta jooksul on vald seda toetust maksnud neljale inimesele. Sellega kaasneb ka kohustus jääda valla kooli tööle viieks aastaks. Ka pakub vald õpetajatele soovi korral elamispinginda.

•• 30-protsendilise palgalisaga võivad arvestada kõik Narva Eesti gümnaasiumi õpetajad. Sellest aastast maksab lisatasu riik, kuna linnavalitsus loobus sellest rahapuudusel.

Ministeeriumi kõrghariduse osakonna peaekspert Vilja Saluveer tõdeb, et toetuse mõjuvõimsust on tööturu muutunud oludes keeruline hinnata, sest inimesed hoiavad oma kohtadest senisest enam kinni. Nii ka õpetajad. Samal ajal on mõnes väikeses (ja mitte ainult) koolis õpetaja leidmisega jätkuvalt raskusi.

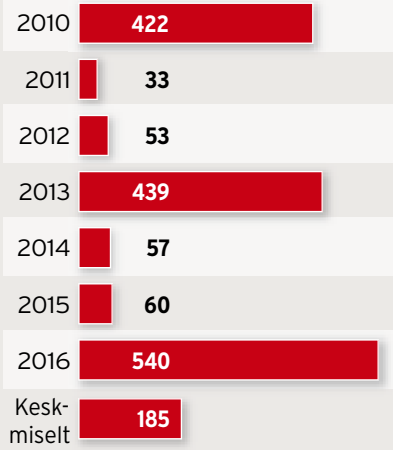
Siiski tundub, et õpetajakutset peetakse ikkagi ametiks, mis kindla peale leiva lauale kindlustab. Näiteks Tallinna ülikoolis õpib tänavu kaugõppes õpetajaks suur hulk neid, kel on bakalaureusekraad olemas, kuid kes peavad vajalikuks end ka õpetajaks koolitada. Varem aga õppisid kaugõppes valdavalt juba õpetaja ametikohal töötavad inimesed. Samuti on mõnele õpetajakoolituse erialale tekkinud konkurss – nii on klassiõpetajaks ning lasteaiaõpetajaks soovijaid sügiseti ikka rohkem kui kohti. Ka Tartu ülikoolis on põhikooli n-ö mitme aine õpetaja koolitusse tulijaid senisest rohkem. „Õpetaja haridus on hea haridus, sellega lööb kõikjal läbi,” tõdeb Saluveer.

Õpetajad pensionile

•• Aastatel 2008–2016 jõuab keskmiselt aastas pensioniikka 185 aineõpetajat.

Ilmselt tegelikult ärajäämisi nii suurel hulgal ei tule, sest osa õpetajatest jätkab vähemalt mõne aasta tööd ka pensionieas.

Aastas pensionile jäävate õpetajate arv

Allikas: Ülevaade Eesti õpetajaskonnast, 2008

Noori õpetajaid napib

• Ehkki toetused on suunatud eeskätt noortele õpetajatele, on nende osakaal meie koolides siiski väiksevõitu.

• 2008/2009. õppeaastal töötas meie üldhariduskoolides 14 682 õpetajat, neist 1666 olid nooremad kui 30, 1352 õpetaja vanus aga jäi vahemikku 30–35 eluaastat. Õpetajaid, kelle vanus jääb vahemikku 61–65, on meie koolides 1006; neid aga, kelle vanus on 66 eluaastat või üle selle, on 796.

Ligikaudu 90 protsenti õpetajatest on kõrgharidusega ja pedagoogilise kvalifikatsiooniga.

• Haridus- ja teadusministeeriumi kõrghariduse osakonna peaeksperti Vilja Saluveeri sõnul on noorte õpetajate ehk nooremate kui 30-aastaste osakaal meie koolides 11–12 protsendi ringis. „Tahame, et noorte õpetajate osakaal kasvaks,” tõdeb Saluveer. „See on oluline nii õpetajate järelkasvu kui ka koolides vanuselisel tasakaalustatud töömeeskonna säilimise seisukohalt.”

Kommentaar

Maale ikka tööle saab

KRISTIINA VIIRON,
ajakirjanik

Veel paar aastat tagasi võis õpetaja haridusega inimene rahulolevalt tõdeda, et töötus ega peavarjuta jäämine teda ei ähvarda. Piisas vaid lugeda augustikuise Õpetajate Lehe tööpakkumiste rubriiki. Sisu kõigil ikka sarnane: kool see ja see otsib matemaatika, eesti keele, füüsika, keemia jne õpetajat. Väiksemate asulate koolide tööpakkumisele lisandus tihtipeale klausel: soovi korral kindlustame elamispiinnaga. Nii et ole vaid mees ja vali. Ainus häda oligi see, et ei valitud ning sageli tuli direktoril klassi ette saata ammugi pensionieas õpetaja või andis bioloogiatunnid ära kohalik agronoom.

Prægune turuolukord ja laste vähenev arv on olukorda mõnevõrra muutnud – möödunud aasta augustis sellist tööpakkumiste rallit enam ei kohanud. Pakkumisi oli, aga vähem. Märgata võis isegi vastupidise sisuga kuulutusi: õpetaja otsib tööd.

Samal ajal aga ei pruukinud koolid vaa-

Foto: Terje Lepp

tamata tööpakkumiste vähenemisele ikkagi soovitud õpetajat tööle saada. „Situatsioon on muutunud erialade lõikes, aga mõne aine õpetajad on endiselt defitsiit. Matemaatikut on lootusetu tööle saada,” tõdeb Rapla ühisgümnaasiumi direktor Aivar Pihelgas, kes suvel otsis selleks õppeaastaks kahte klassiõpetajat, inglise ja

eesti keele õpetajat ning matemaatika-arvutiõpetajat. Kui klassiõpetajate kohale avaldas tulekusoovi kokku 12 kandidaati, siis eesti keele õpetaja kohale laekus kaks avaldust. Inglise keele õpetaja aga õnnesutus kohale saada n-ö tutvuste kaudu, sest soovivaldusi ei laekunud ühtegi. Pihelgas tõdeb, et paraku peetakse pealinnast 50 kilomeetrit eemal asuvat Raplat liiga kaugeks paigaks, et siia tööle tulla.

Küll aga ei kimbuta kaardripuudus Tallinna koole. Neisse on vaba töökohta ikka väga raske leida, nendib Tallinna ülikooli kasvatuseduste instituudi õpetajahariduse osakonna juhataja Mai Normak. „Tallinna koolide direktorid räägivad, et sageli helistavad neile inimesed, kes on hariduselt õpetajad ja kunagi koolis töötanud ning pakuvad end ise tööle. Aga maapiirkonda on igal juhul kohti saada.”

Seega: õpetaja, eriti kui ta on reaallainete õpetaja või ka filoloog, kes usub, et elu on elamist väärt ka pealinnast kaugemal, võib endiselt kergendatult ohata. Kusagil Eesti koolis on talle ikka koht olemas.

Kolmandik Eesti tudengitest on tähistanud oma veerandsajandat sünnipäeva

Eesti üliõpilaskonnast kolmandiku moodustavad õppurid, kelle jaoks magusaim tudengipõlve iga – ehk siis kohe gümnaasiumist kõrgkooli ilma pere, laste ja kohustusteta – on juba möödas.

Kristiina Viiron

Tänavu õpib meie kõrgkoolides 25 502 tudengit, kelle vanus on 25 aastat või enam, moodustades nii kogu tudengkonnast 37 protsenti. Ühtekokku on Eesti kõrgkoolides tarkust taga nõudmas 68 985 üliõpilast.

Ehkki tudengite arv üldiselt on viimase kolme õppeaasta jooksul üha kasvanud, on n-õ vanemas eas õppurite osakaal püsitud kolme õppeaasta jooksul ühesugusel tasemel. Ent näiteks 15 aasta taguste aegadega võrreldes on kasv olnud märgatav – tollal jäi täiskasvanud üliõpilaste (25+) osakaal 21 protsendi piiridesse.

Päris arvukalt ehk 204 õppuriga on üliõpilaskonnas esindatud tudengid, kes on tähistanud juba oma 55 ja + sünnipäevagi. Üle 60-aastasi tudengeid on nende hulgas 42. Tänavuse õppeaasta vanim tudeng on 72, tema õpib ajaloo ja arheoloogia doktoriõppes.

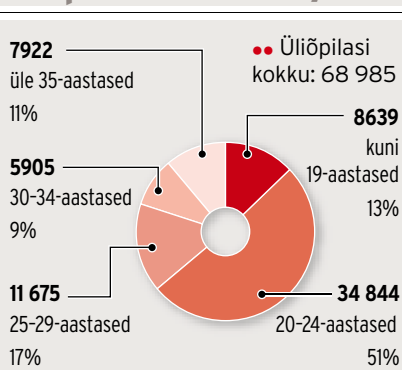
Ka esimest eriala püüdmis

Sama suure osa kui terves riigiski – 37 protsenti – moodustavad märgitud vanuses õppurid ka Tallinna tehnikaülikooli (TTÜ) arvukast tudengkonnast. Kooli 13 500 üliõpilasest 4995 on 25-aastased või veelgi vanemad. Tänavu võttis ülikool vastu pisut üle tuhande selles vanuses õppuri.

„Valdavalt tulevad 25+ õppurid omandama oma esimest eriala,” tõdeb TTÜ õppeproktor Jakob Kübarsepp. „Samas on majandus- ja sotsiaalteaduskonna magistriõppes küllalt palju oma teist eriala omandavaid tudengeid. Tehnikateaduskondades juhtub seda tunduvalt harvem. Näiteks paljud tehnika- või loodusteadusliku kõrgharidusega inimesed omandavad teist magistrikraadi majanduse või õpetajakoolituse (tehnikapetaja eriala) valdkonnas.”

Tartu tervishoiu kõrgkooli 25+ tudengi-

Üliõpilaste arv 2009/2010

Allikas: EHIS

te hulgas on samuti mitmeid, kes on tulnud kooli, et õppida senisele erialale veel midagi uut juurde või saada erialane kõrgharidus. Selliseid õppureid on kunagi kutseõppeta- semel meditsiiniõdeks õppinute hulgas, kes nüüd soovivad samal erialal omandada ka rakenduslikku kõrgharidust. „Nemad käivad koolis töö kõrvalt, kord kuus on nädala koolis,” kõneleb kõrgkooli arendusspetsialist Ruth Pihle.

25+ vanuses tudengeid õpib ka õdede erialasel koolitusel. Sellel osalemise eeltin- gimus – meditsiiniõe töökogemus – eeldab juba iseenesest, et väga noorelt ei saagi tudeerima asuda.

Pihle märgib, et omajagu on neidki, kes tulevad vanemas eas täiesti uut eriala õppi- ma. „Meil on töötukassaga koostöö, nemad jagavad töötutele meie õppimisvõimaluste kohta teavet ja nii on meile õppima tulnud näiteks õe erialale, aga ka ämmaemandaks ja bioanalüütikuks. „Selles eas tehtud otsus õppida on kaalutletud ja läbimõeldud.”

Kraad taskus uuesti auditooriumi

26-aastane Kadri Graff on üks neist Tartu tervishoiu kõrgkooli tudengitest, kes alustas sügisel õpinguid tema jaoks täiesti uuel erialal – Kadrist saab meditsiiniõde. Varem on ta lõpetanud bakalaureuseõpingud Tartu ülikoolis eesti- ja soome-ugri keeleteaduse erialal, peagi lõpetab ta samas eksternina ka magistriõpingud. „Mõni aine on veel jää- nud,” viitab Graff, et magistriõpe teda me- ditsiiniõdeks käimast ei takista. „Meditsiin on ammu mu peas, aga sattusin eesti keele voolu ja tundus, et kui oled juba alustanud,

on mõttekas ka jätkata,” selgitab ta oma õpingute tagamaid. „Magistriõpingute ajal aga tekkis arusaam, et vanuses 25 pole liiga hilja ametit õppida.”

Kadri Graff lisab, et temaga ühel kur- susel on mitmeid, kes enne midagi muud õppinud. Näiteks üks naine on lõpetanud ajakirjanduse ja teine õppinud lennundust.

Alati jagub neidki, kes lähevad ülikooli lõpetades joonelt jälle samale kõrgharidu- se astmele (nt bakalaureus) õppima. Tä- navu asus kohe uuesti ülikooli õppima 39 25+ vanuses inimest, kes äsja 2009. aasta kevadel ülikooli olid lõpetanud, märgib ha- ridusministeeriumi täiskasvanuhariduse peapeksper Evelin Tiitsaar.

Vanemas eas tudengite lemmikvaldkon- dadeks on eelkõige haridus, sellel suunal õpib palju töötavaid õpetajaid, populaarsed on ka sotsiaalteadused, äridus ja õigus, vähem menudad on põllumajandus, tehni- ka, tootmine ja ehitus.

Kõrgharidust pakub Eestis 34 õppeasu- tust: kümme ülikooli, 21 rakendusülikooli ning kolm kutsekooli, kus kutseõppe kõrval saab ka rakenduslikku kõrgharidust.

Kool jääb pooleli esimesel aastal

• Mitte iga ülikooli astunu ei jõua piduliku lõpuaktuseni ja kõrgkoolidiplomini.

• Haridusministeeriumi analüütiku Karin Kloosteri 2009. aastal koostatud ülevaa- test selgub, et katkestajate osakaal on perioodil 1993/94 kuni 2005/06 kõikunud vahemikus 11% kuni 14%.

• 2006./07. õppeaastal aga katkestas õpingud 16% õppijatest (10 922 tudengit) ja 2007./08. õppeaastal 16,5% õppijatest (11 218 katkestajat).

• Möödunud õppeaastal oli see näitaja juba rõõmustavam: kõrghariduses oli 9423 katkestajat, mis on 13,8% õppijate arvust. Seejuures vanuses 25+ üliõpilaste hulgas oli 4476 katkestajat.

• Kõige rohkem on poolelijätajaid magistri- õppes (sh aastases õpetajakoolituses ja internioõppes). Enamjaolt loobuvad õpin- gutest mehed ja riigieelarvevälistel koh- tadel õppijad. Tavaliselt jääb kool pooleli juba esimesel kursusel. K. V.

Arvutipisik hakkas 80-aastastele naksti külge

Jüripäevast alates lubab eakas Tallinna elanik Agnes Kann oma praegustest kohustustest loobuda ja sukelduda internetimaailma lõpmatutesse avarustesse. Ja-jaa – kõik selles lauses on täiesti õigesti – nii naise kohused kui ka internetijutt. Kusjuures interneti-maailma ei süvene Agnes üksinda, vaid koos oma hea sõbra ja kaaslase Lembit Sirgega.

Kristiina Viiron

„Keegi ei usu, et pensionäril pole aega,” naerab Agnes. Aga just nimelt ajapuudus ongi seni takistanud internetis surfamist, ettevalmistused selle tarvis on tal aga juba tehtud.

Novembris käisid Agnes ja Lembit koos Nõmme noortemajas „Ole kaasas!” arvutikursustel. Detsembris ostis Agnes endale sülearvuti ja vahetas senist sidepaketti – nüüd on tal koguni interneti püsiühendus. Oleks vaid aega arvuti taga istuda!

Kuhu siis kaob tarmuka naise aeg, et kogu aeg on nii kiire-kiire? „Majandusaasta aruanded võtavad aja ära,” kostab Agnes. Ta on Eesti Skautliku Antoni Keskgildi raamatupidaja ning revidendina osaleb ka Eesti rindemeeste ühenduse tegevuse lõpetamisel. Need tööd hammustavadki suure tüki igapäevasest ajast. Aga nüüd on proua Agnes igatahes otsustanud nende kohustustega lõpparve teha, sest muidu ei jõua isegi raamatuid lugeda, kuigi väga tahaks. Interneti vahendusel plaanib ta uurida ajaloo teemalisi kirjutisi.

Ega Lembitki oma tegusale kaaslasele alla jää. Parasjagu on tal pooleli oma eluloost pajatav raamat, aeg-ajalt käib ta ka staažika mesinikuna Harjumaa mesinike seltsi liikmetele loenguid pidamas. Ja kui mahti saab, siis vaatab, mida põnevat on internetist leida. Arvuti saab talle iga päevaga üha käepärasemaks, oma elulooraamatutki kirjutab mees klahve klõbistades. „Mulle meeldib, sest arvuti näitab vead ära,” täheldab ta. Oma varasemad raama-

tud mesindusest ja Siberis asuvast Estonia külast toksis härra Lembit valmis kirjutusmasinaga. Vahe on märgatav.

Kahekesi koolitusele

Pole just tavapärane, et 80. sünnipäeva ärapidanud inimesed arvutit kasutavad – kõigist 15–74-aastastestki kasutab interneti 67 protsenti. „Mulle tuli peale käia. Kui arvutit pole ees olnud, pole selle vastu huvi. Minu kokkupuude sellega enne kursusi oli null,” tunnistab Agnes, et poleks ise kursustele kippunudki, kuid minema õhutas teda lapselaps Helena. Raamatupidamist teeb Agnes käsitsi ja kuigi 90-ndate algupoole tulid kommivabrikusse Kalev, kus Agnes osakonnajuhatajana töötas, juba ka arvutid, piirdus see siiski eemalt vaatamisega. 1995. aastal, kolm aastat enne Tiigrihüpet (valitsuse algatatud rahvuslik programm* – toim), läks Agnes Kalevist pensionile, nii et arvuti kasutamise äraõppimiseks polnud vajadustki.

Lembitule polnud kursuste osas auku pähe rääkida vaja. Seda oli kaudselt juba teinud tema poeg, kes oli ostanud isale raamatu kirjutamiseks sülearvuti. „Netis käisin varem õige vähe, lehti vahel lugesin. Poeg näitas, kuidas,” räägib Lembit.

Nõmme noortemaja novembrikuu lõpu koolituspäevale oli koos Agnese-Lembituga tulnud netimaailmaga tutvust tegema teisigi vanemaealisi. „Tore õpetaja oli. Näitas, kuidas interneti avada ja kuidas edasi liikuda,” märgivad nad, et midagi keerulist koolitus nende jaoks polnud. Kõike näidatut nad kodus siiski proovinud pole, näiteks

netipanga kasutamist. Ka pole kummalgi oma meiliaadressi.

Kõige põnevam mõlema jaoks on praegu avada neti.ee lehekülg ja vaadata, kust sealt edasi liikuda. „Iga päev avastad midagi uut,” täheldab Agnes, et iial ei tea, kuhu sattuda võid. „Menüüs on suured võimalused,” toetab Lembit kaaslast kõrvalt, avades samal ajal internetis oma lemmikajalehte – Maalehte. Lehekülgi lapates lähevad mehe silmad särama – andis ju Maalehe raamatukirjastus välja tema kirjutatud mesindusõpiku „Mesilaste maailm”, ning meest ja mesilastest on Lembit alati valmis pajatama. Lembit ja Agnes teavad,

“

„On kaks asja, millest inimesele on väga palju kasu ja mis elu kergemaks teevad. Üks on pesumasin ja teine on arvuti.”

Foto: Rene Suurkaev

Agnes Kann ja Lembit Sirge uudistavad Lembitu netimaailma lemmikut – arvutimalet.

mis on vitaalsuse saladus – mesi, mõistagi. Veel parem, kui mett süüa õietolmuga segatult, igal hommikul tühja kõhuga üks lusikatäis. Rõõmsa näoga jutustab Lembit, kuidas ta kord mesindusfoorumisse sattudes leidis sealt küsimuse, mida võiks mesinik talvisel ajal teha, kui mesipuude juures toimetada ei saa. Foorumist leitud vastus „loe Lembit Sirge ja Herman Taltsi raamatut”, rõõmustas mehe südant väga. „Hea tunne küll, kui enda nimi paistab välja,” muheleb mees.

Väike malemäng arvutis

Tähtis ikoon Agnese sülearvutis on otsetee malemängu leheküljele. Lembitule nimelt meeldib kangesti malet mängida. „See on nii tore, kuidas arvuti ei lase valekäiku teha,” kommenteerib Lembit ning on valmis kohe ühte netimatši demonstreeerima. Lehekülje avamine läheb hõlpsalt, aga malelaud on kadunud mis kadunud. „No ei oska leida, kus malelaud on,” jääb ta hetkeks nõutuks, aga juba ruttab Agnes

talle appi: „Kuidas ei leia? See on ju nii lihtne! Pane lehekülg kinni korra. Nüüd mine siia, tule siia, nüüd lähed siia,” on Agnesel täpselt meeles, kuidas otsitut leida ning malemäng võib alata. „Näita ka, kuidas valesti käid, mulle nii meeldib see,” ärgitab Agnes Lembitut valekäiku tegema ning pärast mõnda õiget sammu võetaksegi tema soovi kuulda. Plaks! läheb malend endisele kohale tagasi ning rõõmu kui palju.

„Arvuti on väärt asi!” kinnitab Agnes veendunult. „Tark inimene, kes selle välja mõtles. On kaks asja, millest inimesele on väga palju kasu ja mis elu kergemaks teevad. Üks on pesumasin ja teine on arvuti.”

Agnes ja Lembit on otsustanud arvutimaailma endale selgeks teha. Et see libedamalt läheks, hakkasid nad postimüügist saadud programmi abil lisaks veel inglise keelt õppima.

**Tiigrihüppe programmi (1997–2000) eesmärk oli ajakohastada koolide info- ja kommunikatsioonitehnoloogia (IKT) infra-*

struktuur, Tiigrihüpe Pluss tõstis esiplaanile IKT-pädevuse tagamise kõigile õpilastele ja õpetajatele. Mõlemad programmid toetasid koolide, ülikoolide ja muude organisatsioonide innovatiivseid e-õppe algatusi.

www.tiigrihype.ee

Õpi arvutit kasutama

- Inimestele, kes pole varem arvutit kasutanud, on suunatud koolituste sari „Ole kaasas!”. Tegemist on interneti kaasamise projektiga, mille on algatanud Eesti Telekom, EMT, Elion, MicroLink ja Vaata Maailma SA.

Lisaks algteadmiste jagamisele õpetatakse koolitusel ID-kaardi elektroonilist kasutamist.

- Koolitused leiavad aset kõikjal Eestis mitmes vormis: koolitusklassides, koolitusboksides ja nõustamispunktides. Täienduskoolituse saab läbida ka e-õppe vormis.

- Koolitused toimuvad märtsi lõpuni, seega on praegu viimane aeg valida endale sobiv koolitusvorm ja minna õppima.

- „Ole kaasas!” projektijuhi Piret Aro sõnul oli veebruari keskpaiga seisuga arvutikoolituse läbinud üle 45 000 inimese.

- Koolitustele saab end registreerida ja lisainfot küsida telefonil: 618 0180 või interneti aadressil: www.olekaasas.ee

- Koolitused on osalejatele tasuta, neid toetab Euroopa Regionaalarengu Fond.

- Erinevaid (nii sisult kui ka tasemelt) tasuta arvutikoolitusi pakuvad ka Eesti kutseõppeasutused. Näiteks Ida-Virumaa kutsehariduskeskuses õpetatakse Wordi ja Exceli programmi nii algajatele kui ka edasijõudnutele, Kehtna majandus- ja tehnoloogiakool pakub aga firma ja tooteesitluse loomist arvutis. Koolide kursuste nimekirja leiab haridus- ja teadusministeeriumi veebilehelt www.hm.ee jaotusest: „täiskasvanud õppijale”, „tasuta koolitused täiskasvanule”. Kursused on mõeldud eelkõige töötavatele inimestele, aga osaleda saavad ka lapsepuhkusel emad, pensionärid, puudega inimesed või muul põhjusel kodus viibivad täiskasvanud, kes soovivad naasta tööturule.

- Kursusi finantseerivad Euroopa Sotsiaalfond ning haridus- ja teadusministeerium. K. V.

Hiina keeles kirjutamise võlu ja valu ehk kuidas ma rahvaülikoolis hiina kalligraafia kursusel käisin

Selleks ajaks kui jõuan Tallinna rahvaülikooli maja neljandale korrusele, on lõviosa kursuslastest lauale pannud taldriku tušiga, sättinud paberile alla pehme katte ja teinud esimesed pintsli tõmbed. Käsil on mitte märgid, vaid bambuse joonistamine.

Fotod: Signe Kalberg

Kuidas joonistada bambust. Märk peab mahtuma ruutu, näitab õpetaja Kristiina Kraft. Iga joon peab olema pidev, proovime järele. Bambus on valmis.

Signe Kalberg

Juba siis, kui palusin kursuse juhendajalt Kristiina Kraftilt luba osaleda hiina kalligraafia kursusel, saan teada, et polegi õige öelda hiina hieroglüüf, sest et see tähendab piltkirja. Tegelikult on hiina märgid sümbolid ja parim tõlge hiinakeelsest *hanzi*'st oleks sinogramm. Hieroglüüfideks aga kutsutakse neid, mida kasutati vanas Egiptuses 2500 aastat tagasi.

Sätin ennast laua taha ja haaran pintsli kätte. Tuleb aga tunnistada, et bambust joonistada polegi nii lihtne. Juhendaja Kristiina õpetab, et heleda tooni saamiseks peab osa pintslist olema kaetud vaid kergelt lahjendatud tušiga, pintsliots aga tugevalt. Esimene tõmme on alati allapoole, teised tõmbed ülespoole ja vahepeal ei tohi otsa tuši sisse kasta.

Tundub olevat võimatu hoida suurt pintsli käes nii, et käsi kuskile ei toetu. Tušitööd ei saa parandada, iga tõmme on pidev ja nõuab ettevaatlikku planeerimist ja enesekindlat teostust. Üks ilus bambuse pilt tahvli kõrval on Kristiinal juba varem valmis ja sellelt näeb, kui ilusad võivad olla bambusevarred koos lehtedega. Silman õpetaja laual ka ühte raamatukest, kus kõikvõimalikke variante bambusest ja lehtedest, üks huvitavam kui teine.

Kohad laudade taga on täis ja kostab vaid vaikset nohinat. Käimas on neljas hiina kalligraafia tund. Üks osalejatest uurib kahtleval toonil Kristiina käest, kas see

bambuse joonistamine käib ikka kalligraafia juurde. Selleks ajaks olen mina vaikselt alla vandunud, sest tunnen end nagu elevant portselanipoes – käsi väriseb, tušš pole õiget värvi, paberil läheb joonistus laiali ja teised oskavad ikka täitsa hästi. Kui kolm kuud saaks käia, vaat siis võiks juba midagi ehk isegi seinale panna.

Üllataval kombel on laua taga ka kolm meesterahvast. Kristiina selgitab minu imestunud pilgu peale vaikselt, et see oli talle endalegi üllatuseks. Sügisel alustanud esimesel kursusel olid kõik naised. „Aga tundub, et igaühel on mingi huvi või seos Hiinaga, muidu poleks kalligraafiat tuldud õppima,” sõnab Kristiina, kes on lõpetanud kunstiakadeemia maali erialal. Enne kui Kristiina sõidab pooleks aastaks Hiinasse maailmanäitusele, kus tema hiina keele

Mida ma tunnis teada sain

- **Kõikidest idamaistest kunstivormidest hinnati enim just kalligraafiat, mis kuulub koos maalikunsti ja luulega niinimetatud kolme täiuse hulka. Maalitakse spetsiaalsete bambusvarrega, hundi-, kitse- või rotikarvadest pintslitega käitsi valmistatud paberile.**

- **Kuigi Kangxi sõnaraamat 1716. aastast sisaldab üle 40 000 märgi, kasutab keskmine kirjaoskaja hiinlane neist umbes 3000, haritud 5000. Umbes sama palju sõnu kasutab oma emakeeles ka haritud lääne inimene.**

oskust vaja läheb, jõuab ta kalligraafia algteadmised selgeks teha mitte ainult neile tosinale rahvaülikooli kursuselasele, vaid ka Eesti kunstiakadeemia tudengitele.

Pintsli tõmbed rahustavad ja ravivad

Pildid pannakse kuivama ja uus paber võetakse ette. Enne märkide kirjutamist näitab Kristiina filmi kalligraafia alal tehtud teaduslikest uuringutest.

Eelmises kalligraafiaturis on läbi kirjutatud vee, vihma ja lume märk, seekord alustatakse vihma märgi kordamisest. Märgi kirjutamine-joonistamine käib ülevalt alla ja vasakult paremale. Kristiina annab teada, kuidas seda hääldatakse. Kui vihma märgi alla kirjutatakse harja märk, siis saame uue tähendusega märgi – lumi. Kui aga on tahtmine kirjutada kodu märki, on vaja sea märgile joonistada peale katuse märk. Lihtne ja loogiline.

Kristiina kõnnib ringi ja annab nõu, kuidas pintsli hoida ja õige survega jooni paberile tõmmata. Minu selja taga istuv 23-aastane Kristel ütleb, et tema hakkas omal käel kalligraafiat õppima juba nelviis aastat tagasi. Ostis küll ise vajalikud materjalid, kuid siis selgus, et omal käel seda õppida polegi nii kerge. Huvi asja vastu sundis teda internetist kalligraafia-kursust otsima, nii sattus ta rahvaülikooli. Bambusejoonistuse lubas ta seada oma magamistoa seinale.

Uuri võimalusi: www.vabaharidus.ee
või tel: 677 6299, 677 6297

Prahist valmivad tarvilikud esemed

Foto: Arno Mikkor

Esmaspäeva ennelõunal Keila sotsiaalkeskuses rahva nappuse üle kurta ei saa. Väikeses saalis on platsi sisse võtnud eakad võimlejad, kes toolidel agaralt juhendaja rütmilugemise saatel hantleid tõstavad. Segasummasuvilalikult kirjus käsitöötöas aga ootab kaheksa prouat, milline näputöö seekord ette võetakse.

Kristiina Viiron

Prahiringile – aga nii nad seda ise nimetavad – sissejuhatareks kõnelevad prouad nädalavahetusel Keila kultuurikeskuses kõneks olnud pH-teemal. „Kuna see aasta on lugemisaasta, teeme täna tööproovi, kuidas töödelda raamatunurki,” kutsus päevakeskuse spetsialist Tiiu Jalakas naise pH-teemalt näputöö manu. „Raamatutel kuuluvad tavaliselt nurgad, aga kui kõide on iseenesest terve ja ümberõblemist ei vaja, pole tarvis terveid kaasi vahetada.”

Iga proua saab endale kandilise papitüki, mis on kujutletav raamatukaas ning tüki õhukest kirjut paberit. Paber on naiste enda tilgatrükitehnikas värvitud ja jõuludest üle jäänud kraam. Nüüd saab sellest lõigata tükikese papinurga ülekleepimiseks, katset tehakse ka tekstiili ja nahaga, et leida sobivaim moodus ning omandada vajalikud töövõtted.

Jäägid kasutusse

Just selliseid praktilisi asju, mis poleks niisama iluvidinaks, vaid leiaks ka majapidamises rakenduse, prahiringis üheskoos valmistama õpitaksegi. Eelmisel nädalal õmblesid naised pehmest paksust trikookangast või kunstnahast lumerookimise käpikuid. „Naha- ja tekstiilijääkidest,” täpsustab Tiiu. „Selle, mis teised ära viskavad, kasutame meie ära.”

Naise sõnu kinnitab käsitöötöas leiduv atribuutika: pappkastid, mis peidavad meisterdusmaterjale, on kaetud vanadest teksadest õmmeldud katetega; laua ümber on Rootsist humanitaarabina saadud ja meeleolukaks maalitud vineertoolid; seinal rippuvale vaibakesele on lõngade

Keila naised teevad asjalikke esemeid millest iganes. Kord nädalas kogunevad nad linna sotsiaalkeskuse prahiringi. Juhendaja Tiiu Jalakas (paremalt teine) näitab töövõtteid.

vahele kootud „Oota sa!” filmilinti; akna ees ripuvad Tiiu siidile maalitud kardinad. Aknalaua aga leavad süüteroosid – munarestist valmistatud roosiõied, mis on kastetud küünlarasva sisse ja süütavad kaminas või lõkkes särinal tule.

Prahiringis osaleja Maire Rannas näitab omavalmistatud patja, mille pealispind on tehtud nõelvitmistehnikas kaunistatud villasest mantlitükist ning tagumine pool vanast väikeseks jäänud kampsuni seljaosast. Elvi Leitmäe aga võtab välja pehme kaltsunuku ning džuuutriidest ja vaibalõngast valmistatud narmalise padja – jällegi jääkidest meisterdatud.

„Me oleme huvitava kujuga pudeleid nii-öelda nahka pannud (nahaga katnud

– toim), vanadest teksadest käekotte õmmelnud, riidest poekotte kaunistanud, kinkokotte voltinud,” loetlevad naised, mida kõike on nad prahist valmistanud. Ideed tulevad käsitööajakirjadest ja -raamatutest ning oma peast. „Vahel kuhjame materjalid lauale ja vaatame, mis sealt tulema hakkab. Üks inspireerib ühte, teine teist,” lisavad naised.

Meisterdamiseks vajalikku kraami saavad nad mitmelt poolt. Ikka on kuskil kellegi midagi üle, mida nad ei vaja, küll aga teavad, et Keila sotsiaalkeskuses kuluksid need marjaks ära.

Kehale ja vaimule

Prahiring pole sotsiaalkeskuse ainus ettevõtmine, kus koos käia. Näiteks esmaspäeval, samal päeval prahiringiga, on maja saal kolm ringiaega jutti võimlejate päralt. Pärastlõunal kogunevad kangastelgedel kudujad. Paar naist liigubki otse ühest ringist teise, üks võimlema, 87-aastane Linda Lesk aga kangastelgedel kuduma. Tema on majas juba varakult, enne prahiringi jõudis ta juba võimlemas käia, niisamuti mitmed teisedki naised.

Veel saab käia keraamika-, kunsti- ja lapiringis või õmblemas, kord kuus taime-seades ja luuletunnis, osaleda taaskasutuse töötubades. Samuti korraldab keskus mitmesuguseid üritusi ja näitusi.

„See on nii hea maja! Tänuväärne koht, kus saab end välja elada ja teha igasugu asju,” kiidab Linda Lesk.

Sotsiaalkeskus pakub tegevust

•• Keila sotsiaalkeskus on Keila linna asutus, mille eesmärk on ennetada toimetulekuraskusi ja pakkuda sotsiaalsete erivajadustega inimestele heaolu tagavaid teenuseid.

•• Üheks selliseks teenuseks ongi päevakeskus mitmete huvialaringide ja ühisüritustega, mis Keilas elavatele inimestele on tasuta. Omaosalust küsitakse väljasõitude ja kallimate käsitöömaterjalide puhul.

•• Lisaks pakub keskus pensionäridele, puudega inimestele jt teenuseid: toitlustust, koduhooldust vms.

Kiri toimetusele

Saada oma kiri ja/või küsimus:

- Öpitrepp, Narva mnt 13, Tallinn 10151
e-post: agne.narusk@epl.ee või
- ETKA Andras, Valge 10, Tallinn 11413
e-post: andras@andras.ee

SEGADUS KOOLITUSTEGA

Olen juba neljandat kuud töötu, ühtki võimalust lähiajal ega -ümbruses pole paista. Otsustasin aega millegi kasulikuga täita ja midagi juurde õppida. Just viimasel ajal tundsin sellist lootusetust ja käegalöömist, mida ilmselt paljud töötuks jäänud varem või hiljem kas või korraks tunnevad. Ehmusin, sest masendunult toanurka jääda oleks hirmus. Et see ei juhtuks, võtsin ette tee kohaliku kutsekooli ja lugesin stendilt, et paari nädala pärast algavad arvutikursused. Helistasin kirjas olnud numbril ja sain teada, et kohti veel on, aga mind ei saa sinna vastu võtta. Sest ma olen registreeritud töötu – töötukassas töötuna kirjas siis. Abivalmis proua selgitas, et mina pean koolituse saamiseks minema töötukassa konsultandi jutule. Vaid siis, kui ma töötuna kirjas poleks, saaksin ma nende kursustele tulla. Arvelt maha võtmine oleks aga mõeldama-

tu, sest saan töötuskindlustushüvitist ning ilma selleta jääks pere nälga.

Kas kutsekooli esindajal oli õigus ja kas tõesti on selline vahe sisse tõmmatud? Kes siis kust õieti koolitust küsida tohib?

Silvia Tamme, Valgamaa

TOIMETUSELT: Tõepoolest, nii see on: end ametlikult töötuna töötukassas arvele võtnud inimesed saavad ka koolitust just selle asutuse kaudu. Mõistlik oleks asja arutada oma konsultandiga. Koolitusvajadus peab olema põhjendatud, st peab olema näha, et see tõepoolest aitaks osalejat hiljem töö leidmisel. Päris niisama ajaveetmiseks või et lihtsalt midagi õppida, koolitust ei saa.

Töötukassal on käimas ka koolituskaardi projekt, mis tähendab, et saab õppida

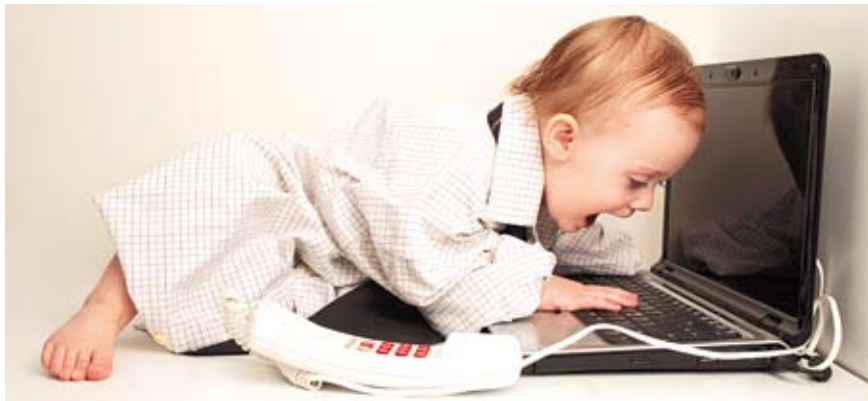
juurde juba olemasolevale ametile. Näiteks raamatupidaja saaks sel moel endale välja valida kursuse, mis teeks talle selgeks programmi, mida tööandjad küsivad, kuid tema ei valda jne. Koolituskaart pole ümberõppeks, vaid täienduskoolituseks. Alati jääb mõistagi võimalus õppida midagi meelepärast oma raha eest, aeg-ajalt pakub üks või teine koolitusasutus hobikoolitusi ka tasuta. Kui tõesti on soov just arvatit tundma õppida, siis tasub ehk kiigata ka „Ole kaasas!“ projekti koduleheküljele (vt ka lk 23). Nemadki teevad kursusi priilt. Kuuldavasti toimub tasuta arvutikoolitusi ka siin-seal raamatukogudes.

Neile, kes töötuna arvel pole, kuid mingil põhjusel samuti parasjagu ei tööta: on n-õ kahe töökoha vahel, lapsega kodus, pensionipõlve pidamas jne, neile pakub tasuta kursusi haridus- ja teadusministeerium, kes kevadsemestrikski esitas koolitustellimuse 38 kutseõppeasutusele. Valik on päris suur ja oodatud ka töötavad inimesed.

Rohkem võib koolituste kohta küsida: www.tootukassa.ee, tasuta infotelefon 15501 ja www.hm.ee/tasutakursused, tel 735 0243.

Agne Narusk, toimetaja

HUVITAV TEADA: pea kõik, kel lapsed, on hädas ajapuudusega

Suurem osa Eesti lapsevanemaid tunneb ajapuudust ning on kimpus töö- ja pereelu ühitamisega, selgus poliitikauuringute keskuse Praxis uuringust. Siiski on lapsevanemate hulgas vähe neid, kes tunneks, et neile käib laste kasvatamine ülejõu.

Väga suur osa inimesi tunneb, et neil ei jagu aega perekonnale pühendumiseks, kuid veelgi rohkem on neid, kes tunnevad, et töö- ja perekonnakohustuste kõrvalt jääb ajast vajaka iseenda jaoks. 80 protsenti kuni seitsmeaastaste laste vanematest oli tundnud viimase poole aasta jooksul, et neil napib aega iseenda jaoks. Seejuures

28 protsenti väikelaste emadest tundis seda sageli. Uuring näitab, et mitmed töö- ja pereeluga seotud hoiakud on Eestis jätkuvalt üsna traditsioonilised: 79 protsenti meestest ja 78 protsenti naistest on veendunud, et alla kolmeaastaste laste emad peaksid pigem pühendumisele laste eest hoolitsemisele kui tööle. Ligi kaks kolmandiku inimesi arvab, et väikeste laste emal on raske head töökohta leida, ligi 30 protsenti aga leiab, et sama probleem on väikeste lastega mehel. Ka tööalaseid arenguvõimalusi peetakse lasteta meestel ja naistel paremaks. <http://koolieliu.ee/>

NÕUANNE

Päevas jõuad rohkem, kui:

- teed ühe asja korraga;
 - teed seda ühte asja korraga natuke, aga tihti;
 - paned paika ajalised piirid;
 - kasutad suletud nimekirjade tehnikat: alustad päeva nimekirjaga, mis kõik ära teha tuleb, ja kõik selle, mis päeva jooksul üles kerkib, tohid panna üksnes uude, järgmise päeva nimekirja.
 - Vähenda segavaid faktoreid.
- <http://internetmarketing.ee/5-tehnikat-kuidas-rohkem-asju-tehtud-saada/>

Ära unusta uurida tasuta õppimise võimalusi:

- vabahariduslikes koolituskeskustes:
www.vabaharidus.ee
Tel: 677 6299 või 677 6297
- kutsekoolides:
www.hm.ee/tasutakursused
Tel: 735 0242 või 735 0243

Kutsekoolid pakuvad põnevaid koolitusi

Fotod: erakogud

Kokkade täienduskoolitus Ida-Virumaa kutsehariduskeskuses.

Toorjuustu valmistamine Olustvere teenindus- ja maamajanduskoolis.

Kursus keevitajatele Tartu kutsehariduskeskuses.

Palkehitis koolitus Hiiumaa ametikoolis.

Viinamarjakasvatajate õppepäev Räpina aianduskoolis.

Iidne puu annab väge ehk turismiteenindajate täienduskoolitus Pärnumaa kutsehariduskeskuses.

TAGATARGEMAD

Saade õppimisest täiskasvanueas

Laupäeviti kell 18 ETV-s

Kordus esmaspäeva hilisõhtul ja kolmapäeviti kell 16

ETV-2 kordussaade reedeti kell 16.45

Saatejuhid Hannes Hermaküla ja Ave Marleen

Saadet saab hiljem vaadata ETV kodulehelt: <http://etv.err.ee/arhiiv>

HUVITAJA

Reedeti kell 10 Vikerraadios

Huvitajat saab hiljem kuulata: <http://vikerraadio.err.ee/kuulaarhiiv>

AINULT TÄISKASVANUTELE

Teisipäeviti kell 11.10 Raadio Neljas

<http://r4.err.ee/rukuularhiiv>

Eetris täiskasvanuhariduse teemad – kuula kindlasti!

ÕPITREPP

Ajakirja kõiki ilmunud numbreid näeb:

<http://www.andras.ee/opitrepp>